

DZIENNIK URZĘDOWY
KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO
WOŁYŃSKIEGO

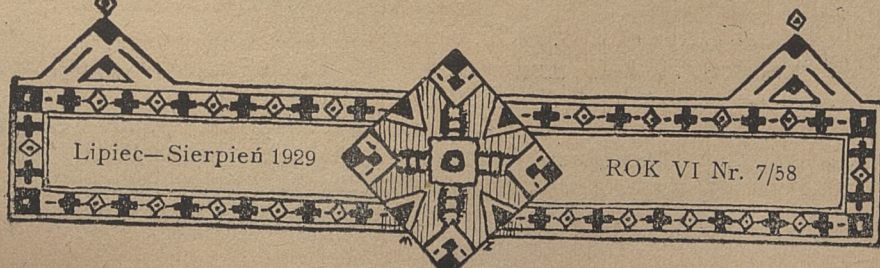
TRZĘSIĆ.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Poz. 72: Nadawanie nazw szkołom.
poz. 73: „Oświata i wychowanie“
Poz. 74: Teatr szkolny na P. W. K.
Poz. 75: Zniżki kolejowe w czasie
świąt żyd. i praw. Poz. 76: Rozwią-
zanie stos. służb. z niekwalif. naucz.
szk. pow. Poz. 77: Dekret o obow.
szkolnym. Poz. 78: Instrukcja w
spr. emeryt. Poz. 79: Egz. dla
niekwalif. naucz. szk. pow. Poz. 80:
Ulgi kolejowe w poc. posp. Poz. 81:
Nadsyłanie odpisów umów O. I. K.
Poz. 82 (str. 230): Określ. lat służby
do emerytury naucz. szk. pow. Komu-
nikaty (Rodzaje robót budowl.; sa-
liczki 6 mies.; sprzątanie sal szk.;
interpretacja ust. o stos. si. naucz.;
szatnia teatralna; początek (roku
szk. 1929/30; zniżki kol. dla absolw.
szk. średn.). Wiadomości osobiste.
Udział szkolnictwa Okręgu w po-
witaniu Pana Prezydenta Rzplitej.

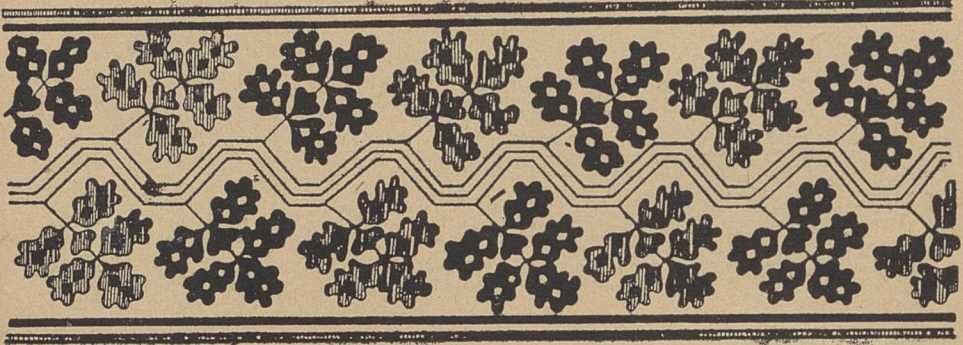
CZEŚĆ NIEURZĘDOWA.

Wskazania Min. W. R. i O. P. w
zakresie organiz. pracy kierown.

Lipiec—Sierpień 1929

ROK VI Nr. 7/58

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Poz. 72.

Nadawanie nazw szkołom.

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 29 maja 1929 r. Nr. I-8627/29.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17 maja 1929 r. Nr. II-12059/29 polecam, by przy przedkładaniu wniosków o nadawanie nazw publicznym szkołom powszechnym nadsyłał Panowie Inspektorowie sprawozdania, zawierające szczegółowe dane orientacyjne. Uskutecznić to należy przez podanie: 1) stopnia organizacyjnego szkoły z przytoczeniem daty i Nr. orzeczenia organizacyjnego. 2) przypuszczalnej trwałości obecnej organizacji (czy nie zamierzona zmiana stopnia organizacyjnego lub komasacja z innymi szkołami), 3) danych co do warunków zewnętrznych (budynek własny, czy wynajęty, data wybudowania, czy wzniesiony w odpowiednim punkcie i według zatwierdzonych przez właściwe władze planów, czy odpowiada potrzebom szkoły, jego stan), 4) stanu wychowawczego i naukowego szkoły 5) ewentualnie innych ważnych okoliczności.—

Kurator Okręgu Szkolnego [—] *K. Szelałowki.*

Poz. 73. **Czasopismo „Oświata i wychowanie”.**

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 27-V 1929 r. Nr. O-8278/29.

W miejsce „Szkoły powszechnej” i „Bibliografii pedagogicznej” Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozpoczęło od 1 stycznia 1929 r. wydawanie nowego czasopisma p. n. „Oświata i wychowanie”, którego numer pierwszy ukazał się w początkach marca, zaś numer trzeci wyjdzie w dniach najbliższych. Szczególnie potrzebne powinno się okazać pismo nauczycielstwu wszystkich rodzajów i typów

szkół, które otrzymuje tu z jednej strony pobudki do doskonalenia swej pracy pedagogicznej, z drugiej zaś strony—miejsce do wypowiedzania, uzasadniania i rozpowszechniania własnych idei wychowawczych. Z tych względów Kuratorjum, zgodnie z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. II-11356-29 z dnia 17-V 1929 r. zachęca nauczycielstwo Okręgu, jak również pracowników pedagogicznych, zajętych w administracji szkolnej do czytania „Oświaty i wychowania” i poleca dyrekcjom państwowych szkół średnich i seminarjów nauczycielskich zaprenumerowanie czasopisma, o ile dotychczas tego jeszcze nie uczyniły.—

Kurator Okręgu Szkolnego [—] *K. Szelaǳowski.*

Poz. 74 Teatr szkolny na Pow. Wystawie Krajowej w Poznaniu.

Okólnik Kuratorjum O. S. Woł. Nr. O-9092/29 z dnia 3/VI 1929 r.

Na polecenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27-V r. b. Nr. I. Prez. 3516-29 Kuratorjum zwraca uwagę nauczycielstwa i młodzieży szkolnej, wyjeżdżających na Powszechną Wystawę Krajową do Poznania na Teatr Szkolny w auli gimnazjum im. K. Marcinkowskiego przy ul. Grunwaldzkiej 1, dający od dnia 17 maja codzień przedstawienia z repertuaru literackiego, klasycznego i nowszego, oraz inscenizacje zwyczajów i obrzędów regionalnych. Obowiązkiem szkół jest udzielić Teatrowi Szkolnemu pełnego poparcia. Należy też program wycieczek na Powszechną Wystawę Krajową tak ułożyć, aby obejmował on przedstawienia w Teatrze Szkolnym. Zwraca się równocześnie uwagę nauczycielstwa na publikację p. t. „Powszechna Wystawa Krajowa Teatr Szkolny”, która nietylko poucza o zakresie i planie działalności Teatru Szkolnego podczas trwania Wystawy, ale może się stać również pomocą w późniejszej pracy wychowawczej.—Bilety wstępu w cenie 2.— 0,20 zł.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] *K. Szelaǳowski*

Poz. 75. Zniżki kolejowe dla młodz. szk. w czasie świąt żydowsk. i prawosl.

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 3 czerwca 1929 r. Nr. II-7847/29.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 maja 1929 r. Nr. II-12147-29 wyjaśniam, iż w czasie feryj świątecznych wyznań prawosławnego i mojżeszowego Dyrekcje Szkół mogą wydawać młodzieży zaświadczenia, uprawniające do uzyskania zniżek kolejowych, o ile młodzież ta nie korzystała ze zniżek w czasie analogicznych świąt wyznania rzymsko-katolickiego.—

Kurator Okręgu Szkolnego [—] *K. Szelaǳowski*

Poz. 76. Rozwłazanie stosunku służbowego z niekwalifikowanymi nauczycielami w publicznych szkołach powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 11 czerwca 1929 r. Nr. I-9088/29

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 24 maja 1929 r. Nr. II-10049/29 powiadamiam, że zwolnieni postanowie-

niem art. 17 (ustęp pierwszy) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512, oraz Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 67) z dniem 31 sierpnia 1929 r. nauczyciele niekwalifikowani z zajmowanych stanowisk w szkolnictwie powszechnym, będą mogli być przed uzyskaniem przepisanych kwalifikacyj ponownie zatrudnieni od 1 września 1929 r., o ile nie wyczerpali jeszcze trzyletniego okresu nauczania i to nie dłużej, niż do końca trzeciego roku szkolnego od daty pierwszego ich zatrudnienia.

Nauczyciele tacy zostaną zaangażowani jedynie w charakterze naucz. kontraktowych na podstawie indywidualnych wniosków Panów Inspektorów Szkolnych, które winny wpłynąć do Kuratorjum w terminie do 15 sierpnia 1929 r. Wnioski winny obejmować tylko te osoby z pośród nauczycieli zwolnionych, co do których niema wątpliwości, że kwalifikacje uzupełnią i posiadali do końca sierpnia 1929 r. przynajmniej dobre wyniki pracy w szkole.

Jednocześnie wyjaśniam, iż zwolnieni nauczyciele z powodu nieuzyskania w oznaczonym terminie kwalifikacyj, będą mogli uzyskać je tylko przez zdanie seminarjalnego egzaminu dojrzałości w charakterze eksternów (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7. poz. 69 z 1925 r.), ponieważ z dniem 31 sierpnia 1929 r. ustaje dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych podstawa do składania ustanowionego w myśl art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. i § 8 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 listopada 1928 r. (Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 18, poz. 881) egzaminu dla czynnych a niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych.

Kurator Okr. Szkoln. [—] *K. Szolągowski.*

Poz. 77. W spr. dekretu o obowiązku szkolnym.

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 11 czerwca 1929 r. Nr. I-9826/29.

Wobec stwierdzonych uchybień u Panów Kierowników Szkół przy stosowaniu okólnika Kuratorjum z 11 czerwca 1928 r. Nr. I-7153/28 (Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 5 poz. 39) w sprawie wykonania dekretu o obowiązku szkolnym, a to z powodu niezajomości samego dekretu, podaję poniżej jego oryginalny tekst w/g Dziennika Praw Państwa Polskiego Nr. 14 poz. 147 z 1919 r., wraz z rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 listopada 1922 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej tegoż dekretu na Okręg Wołyński (Dz. Ust. R. P. Nr. 114 poz. 1030). Równocześnie przypominam, że w myśl na wstępie wymienion okólnika w nadchodzącym roku szkolnym 1929/30 winien być stosowany obowiązek szkolny, poza już uczęszczającymi do szkoły, przedewszystkiem wobec dzieci urodzonych w roku kalendarzowym 1922.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] *K. Szolągowski.*

Dekret o obowiązku szkolnym.

I. O obowiązku szkolnym w ogólności.

Art. 1. Wykształcenie w zakresie szkoły powszechnej jest obowiązkowe dla wszystkich dzieci w wieku szkolnym.

Art. 2. Szkoły powszechne będą tworzone w takiej liczbie, aby wszystkie dzieci w wieku szkolnym mogły korzystać z nauki.

Art. 3. W każdej miejscowości, w której liczba dzieci w wieku od lat 7 do 14 włącznie wynosi w ciągu po sobie następujących 3 lat co najmniej 40, gmina jest obowiązana założyć szkołę powszechną.

Art. 4. Jeżeli w danej miejscowości niema 40 dzieci w wieku od 7 do lat 14, w takim razie łączy się ona w celu założenia osobnej szkoły z sąsiednią miejscowością, względnie z sąsiednimi miejscowościami tej samej gminy tak, aby liczba dzieci w połączonych miejscowościach wynosiła co najmniej 40. Utworzony w ten sposób rewir szkolny nie może mieć więcej jak 3 kilometry w promieniu. Rewiry szkolne tworzone będą przez Radę Szkolną Okręgową na wniosek Inspektora po wysłuchaniu opinii Dozoru Szkolnego.

Art. 5. Wniosek o przymusowe założenie szkoły stawia Dozór Szkolny lub Inspektor szkolny okręgowy. Jeżeli wniosek Dozoru, względnie Inspektora, zostanie zatwierdzony przez Radę Szkolną Okręgową, nie istnieje przeciw niemu żaden środek prawny.

Art. 6. W razie niezatwierdzenia wniosku Dozoru Szkolnego, względnie Inspektora, szkolnego okręgowego, o przymusowe założenie szkoły, służy Dozorowi, względnie Inspektorowi, odwołanie się do Ministra W. R. i O. P.

Art. 7. Wykonanie zatwierdzonych wniosków w sprawie przymusowego zakładania szkół powszechnych należy do Dozorów Szkolnych. Gmina dostarcza Dozorowi Szkolnemu środków pieniężnych na potrzeby rzeczowe szkoły.

UWAGA: Postanowienia art. 3—7 zostały zmodyfikowane ustawą o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych z 17 lutego 1922 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 18, poz. 143), podaną w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 110.—

II. O wieku szkolnym.

Art. 8. Szkoła powszechna obejmuje siedem lat nauczania. Do czasu jednak zorganizowania we wszystkich miejscowościach pełnych, siedmioletnich szkół powszechnych przejściowo utrzymane są i tworzone będą szkoły powszechne z czteroletnią nauką codzienną i z obowiązkową nauką uzupełniającą trzyletnią lub szkoły powszechne z nauką codzienną pięcioletnią i z obowiązkową nauką uzupełniającą dwuletnią.

Art. 9. Jeśli w danej szkole powszechnej nauka codzienna trwa krócej, niż lat 7, a dziecko w tym krótszym czasie nie uzyska pomyślnego świadectwa z ukończenia szkoły, obowiązek uczęszczania do szkoły na naukę codzienną przedłuża się aż do pomyślnego ukończenia szkoły, lecz nie może trwać dłużej, niż do końca tego roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 14 rok życia.

Art. 10. Wiek szkolny dziecka rozpoczyna się 1 września tego roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 7 lat życia.

Art. 11. Nie wolno przyjmować do szkoły dzieci, które nie osiągnęły wieku szkolnego.

III. O metryce szkolnej.

Art. 12. Dla kontroli, które dzieci znajdują się w wieku szkolnym,

prowadzi się odpowiednie spisy dzieci, czyli t. zw. metryki szkolne, na zasadzie zatwierdzonej przez Ministra W. R. i O. P. instrukcji.

Art. 13. Prowadzenie metryki szkolnej należy do Opieki Szkolnej.

Art. 14. Miejscowości, w których jest więcej Opiek Szkolnych, dzieli Dozór Szkolny w ten sposób na części terytorjalne, aby przy sporządzaniu metryki szkolnej żadna Opieka nie miała wątpliwości, które dzieci winna umieścić w swojej metryce szkolnej.

Art. 15. Metryka szkolna winna zawierać spis wszystkich dzieci w wieku szkolnym, zamieszkałych w tym obszarze, na którym rozciąga się działalność Opieki Szkolnej.

Art. 16. Opieki Szkolne zwracają się w maju każdego roku do wójta lub do magistratu, względnie do organów, sprawujących obowiązki policji miejscowej, o dostarczenie wykazu dzieci w wieku szkolnym.

Art. 17. Na podstawie danych, uzyskanych w sposób, przewidziany w art. poprzednim, sporządza Opieka metrykę szkolną i przesyła ją w odpisie kierownikowi szkoły, najpóźniej dnia 1 sierpnia każdego roku.

IV. O zapisach dzieci do szkoły.

Art. 18. Zapisy dzieci do szkoły winny być ukończone z końcem sierpnia.

Art. 19. Niezwłocznie po ukończeniu zapisów opiekun główny wraz z kierownikiem szkoły bada na podstawie metryki szkolnej, czy wszystkie dzieci, obowiązane do nauki, zostały do szkoły zapisane.

Art. 20. Gdyby się okazało, że nie wszystkie dzieci, obowiązane do nauki, zostały zapisane, Opieka Szkolna zapisuje z urzędu stosowną liczbę dalszych dzieci i zawiadamia o tem ich rodziców, względnie opiekunów.

Art. 21. Instrukcja Ministra W. R. i O. P. określi liczbę dzieci, które ze względu na pojemność izby szkolnej można przyjąć do szkoły.

Art. 22. Dzieci, zapisane do szkoły dobrowolnie lub z urzędu, są obowiązane do regularnego uczęszczania do szkoły od początku września do końca czerwca.

V. O przerwach w nauce szkolnej.

Art. 23. Oprócz ferji, określanych przez Ministra W. R. i O. P., Opieka Szkolna jest uprawniona do ustanawiania każdego roku przerw w nauce Szkolnej dla ważnych robót polnych: raz w jesieni, drugi raz na wiosnę. Każda z tych przerw, podzielona ewentualnie na części z powodu niepogody lub innych uzasadnionych przyczyn, może trwać razem najwyżej 14 dni.

Art. 24. W miesiącach, w których jest pożądana pomoc dzieci szkolnych przy robotach w polu, jest Opieka uprawniona w ten sposób wyznaczyć porę dnia, w której nauka szkolna ma się odbywać, aby dzieciom tę pracę w polu ułatwić. Nie może jednak Opieka Szkolna skracać przez to ilości godzin codziennej nauki.

VI. O wykazach dzieci, opuszczających naukę szkolną.

Art. 25. Z końcem każdego miesiąca winien kierownik szkoły przedłożyć Dozorowi Szkolnemu, a w miastach, tworzących samodzielne okręgi szkolne, odnośnym Opiekom Szkolnym wykaz tych dzieci, które

bez usprawiedliwionej przyczyny opuściły naukę szkolną, z podaniem przy każdym dziecku liczby opuszczonych dni szkolnych.

Art. 26. Gdy dziecko opuszcza naukę po raz pierwszy, w takim razie kierownik, jeśli uzna to za stosowne, może, nie pomieszczając nazwiska jego w wykazie, wzmiankowanym w art. poprzednim, podać je do wiadomości Opiece Szkolnej z prośbą o wywarcie wpływu na rodziców, względnie opiekunów, by posyłali dziecko do szkoły regularnie, oraz o ostrzeżenie ich, że zostaną podjęte środki przymusowe, jeżeli nieobecność dzieci w szkole powtórzy się.

Art. 27. Uzasadnionemi powodami nieobecności dziecka na nauce szkolnej są: choroba dziecka, śmierć członka rodziny, choroba zakaźna w domu, nadzwyczajna przeszkoda w komunikacji i inne powody, które przez nauczyciela za ważne zostaną uznane.

VII. O wypełnieniu obowiązku szkolnego.

Art. 28. Przepisom o obowiązku szkolnym można uczynić zadość: a) w publicznych szkołach powszechnych, b) w innych szkołach wszelkiego typu, o ile zakres wiadomości, w nich udzielanych, nie jest niższy, niż w publicznych szkołach powszechnych, c) w domu.

Art. 29. W wypadkach pobierania nauki w prywatnych szkołach bez prawa publiczności lub w domu, Inspektor Szkolny może zarządzać egzamin, celem przekonania się, czy dzieci osiągają wykształcenie, przepisane dla publicznej szkoły powszechnej w danej miejscowości. Jeżeli wynik zarządzanego egzaminu jest ujemny, Inspektor może z urzędu zapisać dziecko do publicznej szkoły powszechnej w danej miejscowości.

Art. 30. Uznanie prywatnej szkoły zawodowej za zakład, czyniący zadość obowiązkowi szkolnemu, następować będzie z decyzji Rady Szkolnej Okręgowej, na prośbę zarządu zainteresowanej szkoły, po wysłuchaniu opinii Inspektora szkolnego okręgowego. Decyzja Rady może ulec zaskarżeniu do Ministra W. R. i O. P. przez Inspektora lub przez zarząd szkoły w terminie miesięcznym.

Art. 31. Rodzice lub opiekunowie, chcący kształcić dzieci, będące w wieku szkolnym, nie w publicznej szkole powszechnej, lecz w innym zakładzie naukowym lub w domu, są obowiązani przed końcem sierpnia zawiadomić o tem właściwą Opiekę Szkolną.

VIII. O zwolnieniu od obowiązku szkolnego lub jego odroczeniu.

Art. 32. Od obowiązku szkolnego mogą być zwolnione dzieci chore fizycznie (szczególnie na gruźlicę otwartą) lub umysłowego oraz dzieci niedorozwinięte, o ile ułomności ich, stwierdzone przez lekarza szkolnego, względnie powiatowego, wyłączają je od pobierania nauki w szkole powszechnej. Jeśli w danej miejscowości istnieje zakład dla kształcenia chorych, kalek, ciemnych, głuchoniemych i niedorozwiniętych, obowiązek szkolny rozciąga się i na tę kategorię dzieci.

Art. 33. Dzieci, których mieszkanie jest więcej niż o 3 km. odległe od szkoły, jakoteż dzieci, których mieszkanie oddzielone jest od szkoły przeszkodą naturalną, są wolne od obowiązku szkolnego.

Art. 34. Dzieci słabowite i wątłe, na mocy orzeczenia lekarza szkol-

nego, względnie powiatowego, mogą uzyskać odroczenie obowiązku szkolnego na rok i dłużej.

Art. 35. O zwolnieniu od obowiązku szkolnego, względnie odroczeniu tegoż obowiązku, w myśl art. 32, 33 i 34 orzekają Dozory Szkolne, a w miastach, tworzących samodzielne okręgi szkolne—Rady Szkolne Okręgowe miejskie.

IX. O kontroli nad spełnianiem obowiązku szkolnego.

Art. 36. W każdej szkole prowadzony będzie rejestr, przeznaczony do codziennego zapisywania przez nauczyciela dzieci nieobecnych.

Art. 37. Opiekun główny jest obowiązany zwiedzać szkołę celem sprawdzania, czy dzieci czynią zadość obowiązkowi szkolnemu.

Art. 38. Opiekun główny jest uprawniony do sprawdzania w domu dziecka przyczyny nieobecności w szkole oraz do wzywania i upominania rodziców, niedbających o regularne uczęszczanie swych dzieci do szkoły, aby przestrzegali obowiązku szkolnego i do wyjaśniania rodzicom skutków zaniebywania obowiązku szkolnego.

Art. 39. Uprawnienia i obowiązki opiekuna głównego, wymienione w art. 37 i 38, przysługują również członkom Dozoru Szkolnego, a w miastach, tworzących samodzielne okręgi szkolne, członkom Rady Szkolnej Okręgowej miejskiej, przez tenże Dozór, względnie Radę Szkolną Okręgową, do kontroli nad spełnianiem obowiązku szkolnego delegowanym.

X. O karach za niedopełnienie obowiązku szkolnego.

Art. 40. Odpowiedzialność za dopełnienie obowiązku szkolnego ponosi ojciec dziecka a jeżeli ojciec nie żyje lub władzy rodzicielskiej nie sprawuje, to matka. Jeżeli oboje rodzice nie żyją lub władzy rodzicielskiej nie sprawują, odpowiedzialny jest opiekun.

Art. 41. Kto ukrywa dziecko przed zapisaniem do szkoły lub usiłuje przez wybiegi uwolnić je od uczęszczania do szkoły, ulega karze aresztu do 5 dni lub grzywnie do 100 marek polskich (150 koron) ze zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu do 5 dni.

Art. 42. Kto bez uzasadnionych powodów nie posyła dziecka do szkoły, ulega każdorazowo karze aresztu do 2 dni lub grzywnie do 40 marek polskich (60 koron) ze zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu do 2 dni.

Art. 43. Kary, przewidziane w art. 41 i 42, wymierza Dozór Szkolny po wysłuchaniu osób zainteresowanych, o ile te przybędą. Nieusprawiedliwione nieprzybycie stron nie przeszkadza w wydaniu orzeczenia karnego.

Art. 44. Wykonanie orzeczeń karnych należy do wójtów, względnie do magistratów lub do policji miejscowej.

Art. 45. Nałożone grzywny należy wpłacać odnośnej Opiece Szkolnej która wydaje pokwitowania i prowadzi wykaz pobranych grzywien. Zebrane tym sposobem pieniądze mają być użyte na rzecz niezamożnych dzieci danej szkoły, stosownie do uznania Opieki Szkolnej.

Art. 46. Skazany orzeczeniem karnem, o którym mowa w art. 41, 42 i 43, może złożyć skargę do Rady Szkolnej Okręgowej w terminie dwutygodniowym, licząc od dnia ogłoszenia orzeczenia lub zawiadomienia o orzeczeniu zaocznem.

Art. 47. Złożenie skargi na orzeczenie, mocą którego zostały wy-

mierzone grzywny, nie wstrzymuje wykonania tegoż orzeczenia. Natomiast wykonanie orzeczenia, skazującego na areszt, zostaje wstrzymane do czasu rozstrzygnięcia założonej skargi. W razie uchylenia orzeczenia, skazującego na grzywnę, uiszczona kwota karna ulega zwrotowi.

XI. Zakres działania dekretu.

Art. 48. Moc obowiązująca dekretu niniejszego rozciąga się na tę część Państwa Polskiego, która stanowiła dawniej terytorjum zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa: [—] J. Piłsudski

Prezydent ministrów: [—] I. J. Paderewski

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

[—] Jan Łukasiewicz

(Dziennik Praw Państwa Polskiego Nr. 14 z dnia 8 lutego 1919 r., poz 147)

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW Z DNIA 30 LISTOPADA 1922 r.

Na podstawie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminarjum pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 16, poz. 93) zarządza się, co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o obowiązku szkolnym (Dz. U. R. P. Nr. poz. 147) rozciąga się na województwa: nowogrodzkie, poleskie i wołyńskie, powiaty: grodzieński i wołkowyski, oraz gminy: białowieską, masiewską i suchopolską powiatu bielskiego województwa białostockiego.

§ 2. Na czas przejściowy, a mianowicie na okres do wydania przepisów o samorządzie szkolnym na obszarze w § 1 wymienionym, przewidziane dekretem z dnia 7 lutego 1919 r. o obowiązku szkolnym kompetencje rady szkolnej okręgowej i dozoru szkolnego sprawuje inspektor szkolny, kompetencje zaś opieki szkolnej, względnie opiekuna głównego—kierownik szkoły powszechnej.

Wyjątek stanowią: a) kompetencje opieki szkolnej odnośnie do przyjmowania grzywn i dysponowania zebraniami w ten sposób pieniędzmi, które sprawuje inspektor szkolny; b) kompetencje rady szkolnej okręgowej odnośnie do rozstrzygania rekursów karnych, które sprawuje kurator okręgu szkolnego.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (Dz. Ust. R. P. z dnia 21 grudnia 1922 r. Nr. 114, poz. 1030).

Prezydent Ministrów: [—] Julian Nowak

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

[—] Dr. Kumanięcki

Minister Spraw Wewnętrznych: [—] A. Kamiński

Poz. 78. **Instrukcja w spr. emerytalnych.**

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dn. 27 X/27 Nr. O-18270/27.

Celem uregulowania trybu postępowania w sprawach przeniesienia urzędników i nauczycieli w stan spoczynku zarządzam, co następuje:

§ 1. Do zarządzenia przeniesienia w stan spoczynku na prośbę i z urzędu, przyznania wymiaru zaopatrzenia emerytalnego powołany jest rozporządzeniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 kwietnia 1926 r. (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 9 poz. 101) i z dnia 25 VIII/1928 r. Nr. O. Prez. 5412/ 28 (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr 10 (203) poz 1681 Kurator Okręgu Szkolnego w odniesieniu do nauczycieli i funkcjonariuszów sobie podległych.

§ 2. Przeniesienie w stały stan spoczynku następuje:

1. na prośbę funkcjonariusza państwowego w myśl art. 28 z dnia 11.XII.1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych [Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 6 poz. 46 z 1924 r. w brzmieniu ustalonem ustawą z 18.2.1924 r. [Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 18 poz. 178 z 1924 r.]

2. z urzędu, w myśl art. 29, 39 i 98 wyżej powołanej ustawy emerytalnej oraz ustępu 6 art. 35 art. 60 i 152 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3.II.1928 r. [Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 762].

§ 3. W razie zaistnienia warunków, przewidzianych w art. 28 ustawy emerytalnej, funkcjonariusz państwowy może wnieść za pośrednictwem swej bezpośrednio przełożonej władzy prośbę do Kuratorjum o przeniesienie go w stały stan spoczynku i przyznanie mu i wymierzenie zaopatrzenia emerytalnego odpowiednio do lat rzeczywiście wysłużonych lub zaliczonych do wymiaru emerytury. Do podania winny być dołączone w oryginale lub uwierzytelnionym odpisie [notarjalnie lub sądownie legalizowanym] następujące dokumenty:

1. metryka urodzenia,

2. świad. obywatelstwa Państwa Polsk., lub innypodobny dowód obywat.

3. świadectwa szkolne i dyplomy.

4. oryginalne dowody co do całokształtu przebiegu służby w byłem państwie zaborczem, względnie, w razie nieposiadania tychże, dokładne zestawienie przebiegu służby w b. państwie zaborczem, potwierdzone co do wiarygodności dat podpisami co najmniej dwóch wiarygodnych świadków, którzy z nim równocześnie pozostawali na służbie państwowej, a których podpisy winny być urzędowo (notarjalnie lub sądownie) stwierdzone. Dowody, nieodpowiadające wyżej podanym warunkom, absolutnie pod uwagę wzięte nie będą, nieudowodniony okres pracy będzie od wymiaru odliczony, emerytura zaś wymierzona w myśl art. 36 ustawy emerytalnej jedynie na podstawie dat, zawartych w wykazie stanu służby, popartych dokumentami, którymi Kuratorjum będzie rozporządzało w chwili wydawania aktu emerytalnego. Zaznaczam, że przedkładanie w dalszym toku instancji nowych dokumentów, którymi władza rozstrzygająca sprawę (I instancja) nie rozporządzała, jest na razie dla ważności aktu bez znaczenia. Funkcjonariusze nie przedkładający odrazu

Kuratorjum wszystkich dokumentów, pozbawieni będą możności uzyskania tego uposażenia, którego wysokość później będzie udowodnioną. W związku z powyższem wyjaśniam, że zaliczeniu w myśl ustępu 1 i 2 art. 81 ust. emeryt. w rozumieniu tego artykułu podlegają: a) czas spędzony w służbie państwowej nauczycielskiej: rosyjskiej do 31.X.1917 r., austriackiej do 31.X.1918 r., pruskiej do 31.XII.1918 r.; b) czas spędzony w służbie w byłym Wydziale Krajowym Galicyjskim, c) czas służby niepubliczno-prawnej państwowej oraz pomocniczej (oficjaliści kancelaryjni) pod warunkami, wymienionymi w okólniku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. O. Prez. 3814/26 i 6415/25 i rozporządzeniach wszystkich Ministerstw z dnia 25.I.1914 r. Nr. 20 austr. dz. p. p. d) czas spędzony w służbie pod b. okupacją niemiecką do 1.X.1917 r. i austriacką do 1.XI.1917 r. zaliczony jako służba zaborcza, e) czas spędzony w służbie byłego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i byłego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych, policzalny jako służba państwowa polska, w myśl rozporządzenia Ministr. W. R. i O. P. Nr. I 8880/26 z dn. 18.6.1926 r. f) czas służby samorządowej w Państwie Polskiem zaliczalny do wysługi emerytalnej w myśl punktu d (art. 15 ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70 poz. 466) dla tych funkcjonariuszów państwowych, którzy objęli później posadę państwową i pod'egli mocy obowiązującej powołanej wyżej ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. g) całkowity czas służby polskiej zaliczalny od chwili mianowania, przyczem od 1.X. 23 r. służba ta nie może być przerywaną; do tego czasu poszczególne okresy służby przy wymiarze emerytury liczy się razem, k) warunkiem zaliczenia lat pracy w rozumieniu punktu a, b, c, do wysługi emerytalnej jest zachowanie praw emerytalnych według ustaw odnośnego państwa zaborczego, względnie ustaw krajowych galicyjskich z zastrzeżeniem, że sposób zaliczenia czasu tego do wysługi emerytalnej nie może być korzystniejszy aniżeli w służbie państwowej polskiej na mocy ustawy z dnia 11.XII.1923 r. Przedkładane przez petentów dokumenty winny bezwzględnie wykazywać ciągłość służby, w wypadku przerwy petenci winni udowodnić, że przez przerwę w służbie nie stracili praw emerytalnych w państwach zaborczych.

Wszelka inna praca samorządowa i zawodowa, w szczególności praca nauczycieli w szkołach prywatnych, może być zaliczona przez Ministerstwo do wysługi emerytalnej na podstawie ostatniego ustępu art. 81, o ile zaś nie posiadają warunków w tym art. wymienionych, na podstawie art. 97 wyżej powołanej ustawy emerytalnej. Warunkiem zastosowania względem funkcjonariuszy postanowień art. 97 powołanej ustawy jest zaliczenie lat pracy zawodowej, objętej tym artykułem przez Komisję Weryfikacyjną i przez przesłużenie w państwie Polskiem conajmniej lat 5, oraz wykazanie, iż praca zawodową dała ubiegającemu się o zaliczenie kwalifikacje i doświadczenie, uzdalaniające go do obecnie spełnianej służby państwowej. Praca zawodowa winna być przez petenta udowodnioną w sposób analogiczny, jak praca państwowa, a nadto przedłożony dekret Komisji Weryfikacyjnej, zaliczający pewną ilość lat pracy zawodowej do wysługi lat. Sam dekret bez dokumentów brany pod uwagę nie będzie.

6. oryginalne dowody co do całokształtu przebiegu służby wojsko-

wej, względnie, w razie nieposiadania tychże, zaświadczenia conajmniej dwóch wiarogodnych świadków, uzyskane w sposób, jak w punkcie 5.

W odniesieniu do przepisów emerytalnych służba państwowa bywa traktowana w sposób następujący: czas spędzony przez funkcjonariuszy byłych państw zaborczych: a) w czynnej służbie wojskowej w wojnie światowej, o ile przepisy byłego państwa zaborczego na to zezwalają, a przepisy art. 15 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. nie zawierają dalej idących postanowień, b) w zaborczych formacjach wojskowych, względnie na terenach okupowanych przez wojska (n.p. Kreiskomando) zaliczyć można podwójnie, co najwyżej, o ile chodzi o były zabór rosyjski, do dnia 1.XI.1917 r., w zaborach zaś austriackim i pruskim do dnia 1.XI.1918 r. Do służby państwowej, odbytej w czasie wojny światowej w wojskowych formacjach polskich, powstałych na obszarach byłych państw zaborczych, może być zastosowany korzystniejszy sposób zaliczenia czasu, podany powyżej tylko w odniesieniu do formacji, uznanych przez byłe państwo zaborcze za części składowe ich armji. Po powstaniu Państwa Polskiego czas służby, spędzony podczas minionej wojny w wojsku polskim, względnie w uznanych przez Państwo wojskowych formacjach polskich, zalicza się funkcjonariuszom państwowym pojedynczo. Czas spędzony w niewoli, o ile dostanie się do niej nastąpiło bez winy danej osoby, co zostało stwierdzone przez dochodzenie rehabilitacyjne, które wykazało także, iż osoba ta nie wstąpiła do armji bolszewickiej o ile dostała się do niewoli rosyjskiej, ani nie działała w czasie tej niewoli na niekorzyść państwowości polskiej, zalicza się funkcjonariuszom państwowym pojedynczo, i to zarówno do dnia 1.XI.1917 r., względnie 1918 r., jak i w Państwie Polskiem. Korzystniejsze traktowanie czasu służby wojskowej ma wpływ tylko na wysokość zaopatrzenia emerytalnego, a nie uzasadnia roszczenia do tegoż zaopatrzenia. W razie braku dowodów służby wojskowej okres nieudowodniony będzie odliczony od czasu służby zaliczalnej do emerytury,

7. Deklarację w myśl art. 84 ustawy emerytalnej treści następującej:

D E K L A R A C J A.

Wzór Nr. 1.

(Imię i nazwisko), wystawiona w myśl art. 34 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 6 poz. 46). Pragnąc korzystać z praw emerytalnych na mocy wymienionej wyżej ustawy, obowiązuję się podniesione z Kasy emerytalnej _____ b. państwa _____ wkłady w sumie _____ zwrócić na rzecz Skarbu Państwa na warunkach i w relacji ustalonej przez Rząd. Data (podpis legalizowany)

a l b o

D E K L A R A C J A.

Wzór Nr. 2.

(Imię i nazwisko), wystawiona w myśl art. 84 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 6 poz. 46). Pragnąc korzystać z praw emerytalnych na mocy wymienionej wyżej ustawy, ustępuję na rzecz Skarbu Państwa prawa służące mi dotychczas, jako członkowi Kasy emerytalnej _____ b. państwa _____. Oświadczam przytem, że rachunku z powyższą Kasą emerytalną nie dokonałem. Data (podpis legalizowany)

Własnoręczność podpisu winna być stwierdzona przez sąd, notariusza, lub inspektora szkolnego.

8. Ewentualnie metrykę służbu, oraz oświadczenie właściwego urzędu

parafjalnego lub metrykalnego, względnie właściwej władzy administracyjnej I instancji, stwierdzający, że żona pozostaje z nim we wspólności małżeńskiej, względnie, w razie separacji, iż na nim ciąży obowiązek alimentacji, jakoteż zaświadczenie władzy administracyjnej I instancji, że żona nie pobiera uposażenia lub zaopatrzenia w instytucji państwowej.

9. ewentualnie metrykę [do lat 18].

10. dokładny adres stałego zamieszkania, a nadto oświadczenie, gdzie chce pobierać uposażenie emerytalne.

§ 4. Otrzymawszy podanie petenta, władze I instancji segregują dokumenty, po zastosowaniu do petenta punktu a/ art. 28 ustawy emerytalnej, poddają go badaniu komisji lekarskiej I instancji, dołączają arkusz personalny nauczyciela, wykaz stanu służby (o ile go prowadzą) i inne ważne dla sprawy dokumenty, ujmują je w spis i przesyłają do Kuratorjum z odpowiednim wnioskiem. Zaznaczam, iż zapisy poczynione w wykazie stanu służby, mają być zawsze usprawiedliwione odpisami (względnie oryginałami) odnośnych dowodów, same dowody mają być posegregowane według dat, podszyte i ponumerowane. W wykazie winno być uwidocznione: kwalifikacje, przebieg służby, urlopy i t. p. Zawartość teczki musi być stwierdzona podpisem inspektora szkolnego.

§ 5. Materiał, zebrany przez władze I instancji, rozpatruje właściwy wydział Kuratorjum, uzupełnia materiałem przez siebie zebrany i wraz z teczką personalną przedkłada Kuratorowi w celu wydania zarządzenia co do przeniesienia w stan spoczynku i wstrzymania poborów służby czynnej, które to zarządzenie podpisuje Kurator. Odpis zarządzenia podpisuje naczelnik właściwego wydziału i skierowuje do oddziału finansowego Kuratorjum w celu zamknięcia poborów i przesłania do wydziału ogólnego karty likwidacyjnej w dwóch egzemplarzach. Oryginał zarządzenia wraz z kompletnymi aktami właściwy wydział przekazuje do wydziału ogólnego do dalszego postępowania i dokonania wymiaru.

§ 6. Przeniesienie funkcjonariusza państwowego w stan spoczynku na podstawie art. 29, ustępu 1 ustawy emerytalnej z dnia 11.XII.1923 r. następuje na wniosek bezpośrednio przełożonej władzy (inspektor, dyr. gimnazjum) albo odpowiedniego wydziału Kuratorjum. Władze, prowadzące wykaz stanu służby, obowiązane są ściśle przestrzegać postanowień art. 35, 52, 53, 55 i 68 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92), wpisując dokładnie każdy urlop czy stan nieczynny do rubryki XVIII i XIX wykazu stanu służby, a po zaistnieniu warunków punktu „c” i „d” art. 29 ustawy emerytalnej przesyłają skompletowane w sposób przepisany § 3 niniejszego okólnika akta do Kuratorjum do dalszego urzędowania. Gdy chodzi o zastosowanie punktu a art. 29 ust. emerytalnej, władza I Instancji przesyła będące w jej posiadaniu akta do Kuratorjum, które po uprawomocnieniu się orzeczenia, wydanego na podstawie art. 32 powołanej wyżej ustawy, nadaje sprawie odpowiedni bieg. Jeżeli wykaz stanu służby prowadzi Kuratorjum, odpowiedni wydział postąpi w sposób przepisany w § 5 niniejszego okólnika. W myśl ustępu „b” art. 29 wyżej powołanej ustawy emerytalnej funkcjonariusz państwowy (nauczyciel),

który z powodu ułomności fizycznej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych, stał się trwale niezdolnym do prawidłowego pełnienia służby, powinien być bezwarunkowo natychmiast przeniesiony na emeryturę. Obowiązek czuwania nad tem spoczywa w pierwszym rzędzie na bezpośrednio przełożonym danego funkcjonariusza. W wykonaniu tego przepisu władza I instancji lub na jej wniosek kuratorjum zarządza poddanie osoby badaniu komisji lekarskiej celem stwierdzenia stopnia niezdolności do służby. Po otrzymaniu orzeczenia komisji lekarskiej władza I instancji przesyła akta do Kuratorjum, które postąpi w sposób przepisany w art. 32 ustawy emerytalnej, wzywając równocześnie funkcjonariusza do przedłożenia wszystkich dokumentów z zagrożeniem wydania dekretu na podstawie art. 36 ustawy emerytalnej. Po uprawomocnieniu się orzeczenia, wydanego na podstawie art. 32 powołanej ustawy emerytalnej, odpowiedni wydział kuratorjum nadaje sprawie bieg przepisany w § 5 niniejszego okólnika.

§ 7. Przeniesienie funkcjonariusza państwowego /nauczyciela/ w stan spoczynku na podstawie ustępu 2 art. 29 następuje na wniosek władzy I instancji lub kuratora.

§ 8. W wypadku przeniesienia funkcjonariusza państwowego /nauczyciela/ w stan spoczynku na podstawie art. 28 i 29 ustawy emerytalnej nauczyciel pozostaje w stanie czynnym i ewentualnie obowiązany jest pełnić służbę do dnia wymienionego w piśmie Kuratorjum, zawiadamiającem go o wszczęciu postępowania emerytalnego i zamknięciu mu poborów w służbie czynnej. Wcześniejsze uchylene się od służby uważane będzie za samowolne opuszczenie posady i pociągnie za sobą skutki przewidziane w ustępie ósmym art. 35 i art. 55 i ustępie czwartym art. 68 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli. Władza I instancji przesyła orzeczenie Kuratorjum zainteresowanemu nauczycielowi, zarządzając równocześnie oddanie urzędowania z dniem zamknięcia poborów w służbie czynnej. Inne dopiski, a w szczególności dotąd praktykowane „zwolnienie ze służby“ są niezgodne z prawem i od dnia otrzymania niniejszego winny być bezwarunkowo zaniechane. Nauczyciela, względem którego wszczęto postępowanie emerytalne, zastępuje inny nauczyciel, będący w tym czasie na służbie; zaangażowanie nowego nauczyciela przed definitywnem przeniesieniem dawnego nauczyciela w stan spoczynku jest surowo zabronione.

§ 9. W zastosowaniu art. 98 ustawy emerytalnej oraz ust. 6 art. 60 i 152 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli władza, zwalnająca funkcjonariusza państwowego /nauczyciela/, zarządza jednocześnie w tym samym akcie przeniesienie go w stan spoczynku, o ile nabył prawa emerytalne, zaznaczając, że wymiar emerytury oraz wydanie dekretu pensyjnego nastąpi, w razie nieprzedłożenia nowych dokumentów, w myśl art. 36 ustawy emerytalnej na podstawie dat, zawartych w wykazie stanu służby, popartych dokumentami, znajdującymi się u władz szkolnych. Odpis dekretu wraz z dokumentami skompletowanymi w myśl § 4 i 5 niniejszego okólnika właściwy wydział przesyła do referatu emerytalnego wydziału ogólnego celem dokonania wymiaru emerytury i wydania dekretu pensyjnego od dnia zwolnienia.

Podając powyższe do wiadomości i ścisłego stosowania, polecam podwładnym sobie urzędnikom, spełniającym jakiekolwiek czynności w postępowaniu emerytalnem, zapoznać się dokładnie z przepisami ustaw emerytalnych, w szczególności przestrzegać kompletowania dokumentów nauczycieli, ubiegających się o przeniesienie w stan spoczynku oraz przedkładać Kuratorjum odrazu całkowity materiał, przepisany odnośniami rozporządzeniami.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] *K. Szelaǳowski.*

**Poz. 79. Egzamin y dla czynnych a niekwalifikowa-
nych nauczycieli szkół powszechnych.**

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 14 czerwca 1929 r. Nr. I 7193/29

Podając do wiadomości, że egzamin y dla czynnych a niekwalifikowa-
nych nauczycieli szkół powszechnych przed Komisją Egzaminacyjną w
Ostrogu odbędą się w porządku następującym: 22 lipca 1929 r. egzamin y
piśmienne z grup przedmiotów humanistycznych, fizykomatematycznych,
artystycznych i technicznych. Od 23 lipca r. b. egzamin y ustne z grup
wyżej wymienionych i geograficzno-przyrodniczej, 30 lipca r. b. piś-
mienny z grupy przedmiotów pedagogicznych. Od 31 lipca r. b. dalszy
ciąg egzaminów ustnych. Podania o dopuszczenie do egzaminów wraz z
załączeniem taksy egzaminacyjnej należy przesłać za pośrednictwem właś-
ciwych P. P. Inspektorów Szkolnych najdalej do dnia 15 lipca 1929 r.
P. Inspektorowi Szkolnemu w Zdołbunowie.

Kurator Okr. Szkoln. [—] *K. Szelaǳowski*

**Poz. 80. Ulgi kolejowe dla młodzieży szkolnej w
pociągach pospiesznych.**

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dn. 19.VI.29 r. Nr. O-10116/29.

Na podstawie pisma Ministerstwa Komunikacji z dnia 15 maja 1929
r. Nr. III [ok. 5894] 29 Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego oznajmia, że od dnia 1 czerwca 1929 r. przysługuje młodzie-
ży szkolnej prawo korzystania przy przejazdach pociągami pospiesznymi
z 50 proc. niżki również od opłaty za pośpiech i bez względu na od-
ległość. Do czasu wydania formularzy zaświadczeń szkolnych o odpo-
wiednio zmienionym tekście mogą dyrekcje szkół w razie potrzeby
zmienić odręcznie w dotychczas używanych formularzach tekst w ten
sposób, by w wierszu trzecim i dziewiątym od góry po słowach: „osobo-
wego“, „osobowym“ dodawać słowa: „lub pospiesznego“, lub „pospiesznym“.

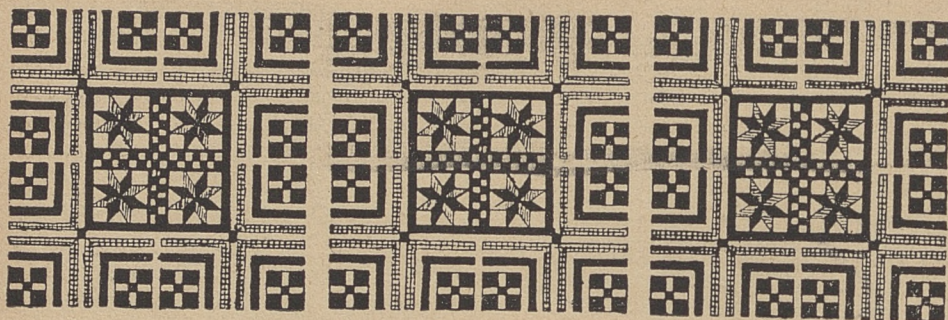
Za Kuratora Okręgu Szkolnego [—] *St. Sowiński, nacz. wydz.*

**Poz. 81. Nadsyłanie odpisów umów Okręgowej
Izbie Kontroli.**

Okólnik Kuratorjum O. S. W. Nr. O-9516/29 z dnia 18.VI.1929r.

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 29.V.1929 r.
Nr. 1 Prez. 3575/29, Kuratorjum zawiadamia, iż w myśl okólnika Najwyż-
szej Izby Kontroli z dnia 14 b. r. Nr. 172 nie należy Okręgowej Izbie
Kontroli przedkładać negatywnych sprawozdań w kwestji umów, podanej
do wiadomości okólnikiem z dnia 6.VI.1916 Nr. OR-5380/26 [Dz. Urz.
Kurat. Nr. 5-6 926 poz. 52,

Za Kuratora Okręgu Szkolnego [—] *St. Sowiński, nacz. wydz.*

K o m u n i k a t y.

W sprawie rodzajów robót budowlanych.

Celem uchylenia zachodzącej nieraz mylnej kwalifikacji rodzaju robót budowlanych i celem ujednostajnienia klasyfikacji, oznajmia Ministerstwo Robót Publicznych co następuje:

I. ZWYKŁA NAPRAWA BUDYNKÓW—(dotąd nazywana „drobnym“ lub „bieżącym remontem“)—obejmuje roboty zmierzające do (normalnego utrzymania budynku w należytem stanie użytkowym, czyli jest związana z tak zwaną „konserwacją“. Tutaj należą wszelkie roboty zabezpieczające budynek od zniszczenia i umożliwiające jego celowe użytkowanie, jako to: małe naprawy pokrycia dachowego, kitowanie, malowanie i t. p., drobne naprawy uszkodzonych tynków, podłóg, instalacji ogrzewania, wodociągów, gazu lub elektryczności, roboty malarskie i lakiernicze, częściowa wymiana uszkodzonych robót stolarskich (ram okiennych) dodanie części uszkodzonego okucia, naprawa i czyszczenie rynien i rur deszczowych, kitowanie szyb i t. p. Wogóle wszystkie drobne roboty i naprawy, nie naruszające szkieletu konstrukcyjnego, rozkładu i przeznaczenia ubikacji, oraz ustroju fasady. Roboty powyższe, jako nie wymagające specjalnego nadzoru technicznego, oraz zezwolenia władz policyjno-budowlanych, mogą być wykonywane przez użytkownika. W razie spostrzeżenia niewłaściwego sposobu ich wykonywania, narażającego Skarb Państwa na straty lub wpływającego ujemnie na trwałość budynku, wyda Dyrekcja zarządzenie, zdążające do zapobieżenia niewłaściwemu wykonaniu robót.

II. WIĘKSZE (GRUNTOWNE) NAPRAWY BUDYNKÓW—(znaczniejsze naprawy, dotychczas zwane remontem kapitalnym)—obejmują wszystkie roboty, zdążające do wymiany (odnowienia) pewnych składowych

części budynku, tak konstrukcyjnych jak też i należących do wewnętrznego jego uposażenia w większym wymiarze, oraz roboty, zdążające do przekształcenia poszczególnych ubikacyj bez zmian ich dotychczasowej konstrukcji. Do robót tych należą: wymiana pokrycia dachowego, wymiana więzby dachowej, wymiana stropu, sklepień lub ich części, wymiana okien, drzwi, podłóg, stawianie pieców droższych specjalnej konstrukcji, lub wymiana większej ilości pieców, częściowa lub zupełna wymiana istniejących instalacji, lub montowanie instalacji nowych, przemurowanie ścian, kominów, fasady i inne podobne roboty. Tutaj włączyć należy te drobniejsze roboty, które ściśle się wiążą z przeprowadzeniem i zakończeniem gruntownej naprawy.

III. PRZEBUDOWA—tu zaliczają się roboty, zmierzające ku przystosowaniu budynku do innego celu (adaptacja), oraz te, które pociągają za sobą zmianę dotychczasowego rzutu poziomego jak: burzenie i wznoszenie na innym miejscu ścian, zmiana jednego rodzaju konstrukcji na inny i t. p., oraz wszystkie roboty z powyższymi związane. Do tej kategorii robót należy również odbudowa obiektów istniejących, zniszczonych przez pożar, działania wojenne, siły wyższe, a nawet wskutek naturalnego zużycia doprowadzone w znacznej części do stanu nieużytecznego.

IV. NOWE BUDOWY—są to wszystkie budynki nowe i dobudowania, wznoszone z gruntu, jak budowa nowych skrzydeł do istniejących gmachów, nowe budowy na starych fundamentach, oraz nadbudowy pięter i t. p. na istniejących budynkach. Wszelkie budowle pomocnicze, jak ogrodzenia, studnie, doły kloaczne, budynki gospodarcze i t. p. winny być traktowane w ten sam sposób, jak i budynki główne. Dotychczasowe pozycje w budżecie „remont i konserwacja” odpowiadają robotom, wymienionym w punkcie I niniejszego rozporządzenia (naprawa). Remont kapitalny odpowiada pozycjom niniejszego rozporządzenia II i III „remont” i „przebudowa”. Przy układaniu budżetu na rok budżetowy 1930-31 należy wprowadzić rozkład robót według podziału wyżej wyszczególnionego w poz. I, II, III i IV. Ustaloną obecnie nomenklaturę należy wprowadzić bezzwłocznie w aktach urzędowych.

Zaliczki 6 miesięczne na budowę mieszkań.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i oświecenia Publicznego wyjaśnia, że przy udzielaniu 6-miesięcznych zaliczek na płace należy stosować przepisy, zawarte w okólniku Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 maja 1928 r. Nr. 8492, (Dz. Urz. Kur. O. S. W. Nr. 5/46) a mianowicie:

1) 6-miesięczna zaliczka, jak każda zaliczka na uposażenie, nie może być udzielona przed spłatą poprzedniej zaliczki. W wyjątkowych tylko wypadkach, szczególnie uzasadnionych, zaliczka może być udzielona przed ostateczną spłatą poprzedniej zaliczki a to na zasadach, wskazanych w okólniku Ministerstwa Nr. O. Prez. 7296/28 z dnia 6 grudnia 1928 r. (potrącenie reszty niespłaconej zaliczki.)

2) 6-miesięczna zaliczka winna być spłacona w 24 ratach miesięcznych, większych bowiem terminów spłaty omawiane zarządzenie Prezydium Rady Ministrów nie przewiduje.

3) Petent, ubiegający się o 6-miesięczną zaliczkę na budowę mieszkania winien załączyć odpowiednie zaświadczenie, stwierdzające czy to posiadanie własnego lub dzierżawionego placu pod zabudowania, czy to nabycie odpowiedniej ilości materiału budowlanego, czy to udział w kooperatywie mieszkaniowej i t. p.

Uznanie tych dowodów za wystarczające należy do Ministerstwa Skarbu, do którego zostaje skierowane podanie o zaliczkę 6-miesięczną.

Regulamin dla wycieczek szkolnych, przyjeżdżających na Śląsk.

1. Wycieczkę należy zgłosić do Wydziału Oświecenia Publicznego listem poleconym najpóźniej na 14 dni przed jej przyjazdem. Zgłoszenie uskutecznia się przez przesłanie zadatku w wysokości 1 zł. od każdego uczestnika wycieczki. Bez zadatku zgłoszenia nie uwzględnia się pod żadnym warunkiem. Wcześniejsze zgłoszenia są bardzo pożądane. Zadatek przepada, jeżeli wycieczka na oznaczony czas albo też wcale nie przyjedzie.

2. Zgłaszając wycieczkę, należy podać jaknajdokładniej a) ilość młodzieży, biorącej udział w wycieczce z wyszczególnieniem liczby uczniów i uczenie, b) ilość grona naucz. z wyszczególnieniem płci, c) dzień (data) i godzinę (z minutami, przybycia wycieczki do Katowic, d) dzień i godzinę odjazdu wycieczki z Katowic.

3. Wycieczka pokrywa wszystkie zadatkowane zamówienia, chociażby przyjechała w zmniejszonym komplecie.

4. Wycieczka tylko w tym wypadku może przyjechać do Katowic, jeżeli otrzyma pisemne zawiadomienie od Wydziału Oświecenia Publicznego, że wszystko dla wycieczki jest przygotowane i nic nie stoi na przeszkodzie jej przyjazdu. Bez takiego zawiadomienia żadna wycieczka nie może bezwarunkowo udać się w drogę. Liczenie na jakieś względy lub szczęśliwy zbieg okoliczności byłoby lekkomyślne. Zawiadomienie o przyjęciu wycieczki należy okazać w Katowicach przedstawicielowi Wydziału Oświecenia Publicznego.

5. Każdą wycieczkę oczekuje na dworcu kolejowym o oznaczonej godzinie przedstawiciel Wydziału Oświecenia Publicznego, który zaprowadzi do lokalu noclegowego.

6. Noclegi będą urządzone w czystych budynkach na siennikach, albo na samej śłomie. Prześcieradel, koców i poduszek nie będzie.

7. Ubikacje, przeznaczone na pomieszczenie wycieczki, odbiera organizator wycieczki od przedstawiciela Wydziału Oświecenia Publicznego i notuje razem z nim te uszkodzenia, jakie zastał, by za nie nie ponosić odpowiedzialności.

8. Wszelkie uszkodzenia i zanieczyszczenia, dokonane przez wycieczkę, muszą być usunięte na jej koszt. Materiałalnie odpowiedzialny jest za to przed Wydziałem Oświecenia Publicznego organizator wycieczki.

9. Organizator wycieczki wraz z gronem naucz. jest całkowicie odpowiedzialny za powierzoną jego opiece młodzież w obrębie lokalu noclegowego tak w dzień, jak w nocy, nadto podczas zwiedzania.

10. Organizator wycieczki pouczy młodzież o konieczności zachowania czystości w budynkach noclegowych.

11. Po przyjeździe do Katowic należy złożyć na ręce przedstawiciela Wydziału Oświecenia Publicznego całą należność za świadczenia, w punkcie 1-szym kosztorysu wymienione.

12. Odpowiedź pisemną poleconą należy opłacić znaczkiem pocztowym (75 groszy), załączonym w liście.

13. Wszelką korespondencję, zgłoszenia i przekazy pieniężne należy wysłać pod adresem: Wydział Oświecenia Publicznego, Katowice. Koszta pobytu na Śląsku (nocleg, wstępny, wyżywienie) wyniosą dla wycieczek na jedną osobę 5 zł. za każdy dzień.

Domy wycieczkowe.

Wojew. Komisja Turystyczna zawiadamia, że dla młodzieży szkolnej i słuchaczy wyższych zakładów naukowych utworzono je w następujących miejscowościach:

L. p.	Miejscowość	Ostatnia st. kol. od której najbliższej do domu wycieczkowego	Odleg. w kil. od danej st.	Dom wycieczkowy mieści się	Ilość łózek	Czynny od do	Kierownik domu wycieczkowego
1	Bielsko	Bielsko	—	Bursa im. Ign. Paderewskiego ul. Starobielska 3	40	1/I 28/8	Zarząd Bursy
2	Bronna	Skoczów	12	Szkoła powszechna	10	" "	Józef Maciejczyk, kier. szkoły
3	Bystra	Bystra-Wilkowice	2.5	Szkoła powszechna	20	" "	Karol Dorda, kier. szkoły
4	Cieszyn	Cieszyn	—	Bursa Macierzy Szkolnej ul. Stalmacha 14	40	" "	Zarząd Bursy
5	Istebna	Polana	17	Szkoła powszechna	20	" "	Edward Dzindziel, nauczyciel
6	Katowice	Katowice	—	Gimnazjum państwowe ul. Mickiewicza	20	" "	Edward Czernichowski, dyr. gimn.
7	Królewska huta	Król. huta	—	Gimnazjum państwowe ul. Gimnazjalna	50	cały rok	Teodor Stora, dyr. gimn.
8	Ojców	Zabierzów lub Olkusz	13-21	Willa Marji Zawiszowej	40	15/5 30/9	Delegat W. K. T.
9	Równica	Polana	—	Schronisko P. T. T.	20	cały rok	Delegat W. K. T.
10	Sromowce Wyżnie (Pieniny)	Nowy Targ	27	Młyn Jana Nędzy	40	15/5 30/9	Delegat W. K. T.
11	Wisła	Polana	17	Nowa Szkoła	20	" "	Józef Goszczyk, kier. szkoły.
12	Zakopane	Zakopane	—	Bursa Tow. Pow. Naukowej ul. Krupki	50	1/7 28/8	Delegat W. K. T.
13	Zawoja	Zawoja	21	Stolarnia	25	cały rok	Jerzy Uszyński, emeryt. radca

Domy wycieczkowe-Wojewódzkiej Komisji Turystycznej są przeznaczone przede wszystkim do użytku młodzieży szkolnej i słuchaczy wyższych zakładów naukowych. Inne osoby mogą otrzymać nocleg w wypadku o ile dom wycieczkowy nie jest zajęty lub zarezerwowany przez młodzież szkolną. Należytość za nocleg wynosi: 50 groszy dla młodzieży szkolnej, 2 złote dla innych osób.

Kierownicy wycieczek winni o dniu przybycia wycieczki uprzedzić dwa tygodnie wcześniej Zarząd domu wycieczkowego, lub Wojewódzką Komisję w Katowicach. W każdym domu wycieczkowym znajduje się apteczka. Domy wycieczkowe oznaczone są tablicami informacyjnymi, wyposażone w łóżka, zaopatrzone w czystą pościel zmienianą po każdym wycieczkowiczu, oraz dwa ciepłe koce.

Organizacja Kuratorjum. Rozporządzeniem z dnia 30.IV. r. b. Nr. 1, Prez. 2843/29 Ministerstwo W. R. i O. P. utworzyło w dniu 1 maja r. b. w Kuratorjum O. S. Wołyńskiego Wydział Szkolnictwa Zawodowego.

Nadanie praw prywatnym seminarjom nauczycielskim. 1) Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 28 maja 1929 r. Nr. II-14103/29 nadało Prywatnemu Seminarjum Nauczycielskiemu Koedukacyjnemu Koła T. N. S. Sr. i W. w Łucku na rok szkolny 1929/30 i nadal do odwołania niepełne prawa państw. seminarjum nauczycielskiego. 2) Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Łeńskie SS. Niepokalanek w Maciejowie korzysta w roku szkolnym 1929/30 i nadal z pełnych praw, przyznanych pismem z dnia 1 lipca 1928 r. Nr. I-8690/28.

Kurs prywatny dla nauczycieli niekwalifikowanych. Koło Sekcji Kształcenia Nauczycieli Związku P. N. S. P. w Ostrogu organizuje prywatny kurs informacyjno-przygotowawczy do egzaminu dla nauczycieli niekwalifikowanych z przedmiotów grupy metodyczno-pedagogicznej w Ostrogu. Program obejmować będzie wszystkie przedmioty wymienionej grupy w zakresie kursu końcowego. Kurs odbędzie się od 3 lipca do 30 lipca włącznie. Po informacje należy zwracać się do instytucji organizującej, względnie do inspektora szkolnego w Zdołbunowie. Opłata prelegentów i koszt organizacji wyniosą po 40 zł. od słuchacza.

Kurs społeczno-rolniczy 5 miesięczny organizuje Związek Nauczycielstwa Szkół powszechnych w Brodach pod Kalwarją Zebrzydowską. Kurs rozpocznie się 1 września r. b. Ministerstwo W. R. i O. P., chcąc umożliwić ukończenie kursu czynnym nauczycielom szkół powszechnych, udzieli 40 urlopów płatnych i bezpłatnych. Podania o urlopy kandydaci mają składać w inspektoratach szkolnych do dnia 15 lipca r. b. Ze względu na to, że absolwenci kursu mogą wziąć wybitny udział w pracach społeczno-gospodarczych Powiatowych Związków Komunalnych, nauczyciele, składający podania o przyjęcie na kurs, mogą równocześnie ubiegać się o uzyskanie subsydjum na ten cel z Sejmików Powiatowych.

Komunikat Dyrekcji Kolei Państw. w Poznaniu w sprawie ulg kolejowych na Powsz. Wystawę Krajową. Ze względu na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu będą udzielane następujące ulgi kolejowe przy przejazdach Polskimi Kolejami Państwowymi:

1. Przy przejazdach pojedynczych osób do Poznania i powracających z Poznania będą wydawane na każdej stacji bilety powrotne klasy I, II i III z 33,3 proc. zniżką na przejazd pociągami osobowymi, mieszanymi lub pośpiesznymi. Bilety te będą ważne 15 dni i w ciągu tego terminu musi być ukończona podróż powrotna.

2. Dla grup podróźnych, złożonych conajmniej z 25 osób będą wydawane bilety zbiorowe blankietowe z 50 proc. zniżką dla przejazdu pociągami osobowymi, mieszanymi lub pośpiesznymi w wagonach klasy I, II lub III. Na żądanie będą wydawane także bilety zbiorowe powrotne,

Ważność takiego biletu powrotnego będzie wynosiła także 15 dni. Przy przejazdach ponad 700 km. będą kasy biletowe obliczały należność tylko za 700 km. Celem uzyskania takiej ulgi powinien przewodnik odnośnej grupy przedstawić w kasie biletowej przynajmniej na 24 godziny przed zamierzonym wyjazdem zgłoszenie na piśmie zawierające: nazwisko przewodnika grupy, ilość uczestników wycieczki, dzień wyjazdu, oznaczenie klasy wagonu, rodzaju pociągu oraz podpisany przez tegoż przewodnika imienny wykaz uczestników wycieczki. Na żądanie przewodnika grupy poda każda stacja wzory zgłoszenia oraz kart uczestnictwa, jakie mają być przedłożone na odnośnej stacji celem otrzymania ulgowego biletu kolejowego do Poznania.

Grupy podróżnych z 25 lub więcej osób, które chcą sobie zapewnić przedziały, względnie wagony w pociągu, winien ich przewodnik zgłosić na odnośnej stacji na piśmie przynajmniej na 10 dni przed wyjazdem danej wycieczki i złożyć kaucję po 2 zł. od każdej osoby. Dalszych informacji udziela odnośna stacja.

3. Młodzież szkolna, oraz wychowawcy zakładów dobroczynnych, burs, ochronek i t. p. wraz z towarzyszącym im personelem nadzorczym będą przewożeni Polskimi Kolejami Państw. do Poznania i z Poznania przy wspólnych wycieczkach co najmniej 10 osób w wagonie klasy II i III pociągami osobowymi, mieszanymi lub pośpiesznymi za opłatą $\frac{1}{2}$ taryfy normalnej odnośnej klasy i kategorii pociągu, to jest z 66,6 proc. zniżką.

Przy wycieczkach wychowawców szkół powszechnych lub średnich, tudzież zakładów dobroczynnych, burs, ochronek i t. p. na każdym 10 płacących jednego niezamożnego przewozić się będzie bezpłatnie. Na każdym 10 wychowawców będzie się przewozić najwyżej jedną osobę w charakterze nadzorczym za opłatą $\frac{1}{3}$ taryfy normalnej, to jest z 66,6 proc. zniżką.

Uczniowie i t. p. w wieku poniżej 10 lat będą przewożeni na P. K. P. za opłatą $\frac{1}{4}$ taryfy normalnej odnośnej klasy i kategorii pociągu to jest z 75 proc. zniżką.

Do uzyskania takich ulg jest konieczne pisemne zgłoszenie wycieczki przez odnośny zakład naukowy (wychowawczy) do stacji wyjazdu. Przy biletach ponad 700 km. oblicza się należność tylko za 700 km.

4. Podróżni, którzy, udając się na P. W. K. w Poznaniu, lub po zwiedzeniu tejże, mają zamiar odbyć podróż po Polsce, będą mogli korzystać z ulgowych biletów zeszytowych klasy I, II lub III pociągów osobowych, mieszanych lub pośpiesznych z 33,3 proc. zniżką. Takie bilety zeszytowe będą wydawały kolejowe biura podróży. Ważność takiego biletu zeszytowego wynosić będzie 2 miesiące z wliczeniem dnia ostemplowania. Bilet zeszytowy musi być przedłożony po przybyciu do Poznania we właściwym biurze P. W. K. celem ostemplowania, w przeciwnym razie dalsze kupony stają się nieważne.

5. Osoby, które, udając się na P. W. K. w Poznaniu lub po zwiedzeniu tejże, mają zamiar odbyć podróż po Polsce w dowolnych kierunkach i dowolną ilość razy w pewnym okresie, mogą otrzymać ulgowe bilety okrężne, klasy I, II lub III na przejazd w obrębie całej

P. K. P. pociągami osobowymi, mieszanymi i pośpiesznymi. Bilety te będzie się wydawać z ważnością na 15 dni, a nabyć je można we wszystkich Dyrekcjach kolejowych, a w tutejszym okręgu na dworcu głównym w Poznaniu i w gmachu Dyrekcji Kolei Państw., pokój 133, w godzinach urzędowych. Do zamówienia na bilet okręgowy (formularz nakładu urzędowego) należy dołączyć jedną fotografię 5 na 5 cm. na jasnym tle.

Powyższe bilety okręgowe będą imienne. Posiadacz takiego biletu okręgowego musi w przeciągu 12 dni dać ostemplować go we właściwym biurze P. W. K., w przeciwnym razie bilet ten staje się nieważnym już w 13 dniu.

Cena takiego ulgowego biletu okręgowego wynosi w klasie III 100 zł. w, w klasie II—150 zł. w klasie I—250 zł., plus dodatek na bezrobotnych.

6. Grupy podróżnych, którzy, udając się na P. W. K. lub po zwiedzeniu tejeż mają zamiar odbyć podróż po Polsce na łączną odległość conajmniej 800 km., będą mogły korzystać ze zbiorowych biletów ulgowych. Podróż może się rozpocząć od Poznania i prowadzić do dowolnej stacji przeznaczenia lub też do innej dowolnej stacji i prowadzić do tejeż stacji przez Poznań. Prawo do tej ulgi przyznaje się grupom, złożonym conajmniej z 25 osób.

Członkom jednak zalegalizowanych towarzystw naukowych, kultu-ralno-oświatowych, turystycznych, krajoznawczych, sportowych, organizacyj religijnych, społecznych, humanitarnych, związków i zrzeszeń zawodowych, uczestnikom wycieczek, organizowanych przez instytucje państwowe, rządowe, samorządowe, jak również uznane przez kolej biura podróży, oraz nauczycielom szkół powszechnych, młodzieży szkolnej, wychowañcom zakładów dobroczynnych, burs, ochronek itp., słuchaczom kursów dla młodzieży i dorosłych (t. zw. uniwersytetów ludowych lub robotniczych) przejazdy ulgowe mogą być przyznane przy grupach, złożonych z ilości poniżej 25 osób, niemniej niż z 10 osób.

W celu uzyskania takiej ulgi osoba organizująca wycieczkę (komitet, związek, stowarzyszenie, urząd i tp.) powinna zwrócić się przynajmniej na 7 dni przedtem z pismem do tej dyrekcji kol. państwowej, w której obrębie leży stacja rozpoczęcia podróży okrężnej. Zgłoszenie to winno zawierać cel podróży, okres zamierzonych przejazdów, marszrutę, klasę wagonów, rodzaj pociągu, ilość uczestników wycieczki oraz imię i nazwisko i adres przewodnika względnie jego zastępcy. Na mocy takiego zgłoszenie wyda dyrekcja kolejowa odpowiednie zaświadczenie, z którym należy się udać do kasy biletowej celem otrzymania ulgowych biletów kolejowych. Po przybyciu do Poznania, względnie przed wyjazdem z Poznania, należy zaświadczenie to ostemplować we właściwym biurze P. W. K., w przeciwnym razie staje się nieważne.

Ceny biletów oblicza się na podstawie tego zaświadczenia następująco;

a) przy przejazdach na odcinkach, których stacją wyjazdu lub przeznaczenia jest stacja Poznań—za opłatą połowy taryfy normalnej odnośnej

klasy i kategorii pociągu, to jest 50 proc. zniżki;

b) przy przejazdach na innych odcinkach—za opłatą $\frac{2}{3}$ taryfy normalnej odnośnej klasy i kategorii pociągu, to jest 33,3 proc. zniżki.

Wyjątek od wskazanych pod a) i b) zasad obliczenia opłat ulgowych za przejazd stanowią:

c) przejazdy kl. II i III młodzieży szkolnej, wychowawców zakładów dobroczynnych, burs, ochronek itp., oraz słuchaczy kursów dla młodocianych i dorosłych (t. zw. uniwersytetów robotniczych), za które opłaty pobiera się na wszystkich odcinkach w wysokości $\frac{1}{3}$ taryfy normalnej odnośnej klasy i kategorii pociągu [to jest 66,6 proc. zniżki, względnie 75 proc. zniżki.

Dalszych szczegółowych informacji udziela na żądanie każda stacja kolejowa, otwarta dla ruchu osobowego.

Przy końcu zaznacza się, że stemplowanie biletów zeszytowych, okręgowych, oraz zaświadczeń na okrężne bilety zbiorowe przez właściwe biuro Powszechnej Wystawy Krajowej będzie uskuteczniane w pawilonie 20 [P. W. K.] główne wejście, naprzeciw mostu dworcowego.

Sprzątanie sal szkolnych. Wyjaśniając zarządzenie z dnia 10 Marca 1929 r. Nr. O H. Fiz 25/28¹] w sprawie sprzątania sal szkolnych, Min. W.R. i O.P. oznajmia, że w pracowniach slajdowych uczniowie, którzy pracują kolejno grupami, winni przed opuszczeniem sali doprowadzać ją do porządku. Gruntownego zamiatania po lekcjach dokonywać uczniowie.

Intrepetacja ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli. Ministerstwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. zawiadamia:

I. Przerwa w służbie spowodowana wystąpieniem ze służby, zwolnieniem lub wydaleniem nauczyciela, powoduje na zasadzie art. 72 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli utratę wszelkich praw, nabytych poprzednią służbą (z wyjątkiem praw, zastrzeżonych w ustępie drugim art. 69 i w art. 152), a więc i utratę praw, uzyskanych na mocy art. 8.

Prawa, nabyte przed przerwą, mogą być nauczycielowi przywrócone w całości lub częściowo, zależnie od treści prośby i decyzji Ministra.

Prawa z art. 8 mogą być przywrócone nauczycielowi na podstawie art. 72 wśród innych przywróconych mu praw, ewentualnie może on uzyskać na podstawie art. 72 prawo zaliczenia okresu czasu, poprzedzającego przerwę, do okresu, przewidzianego w p. 1 art. 8-go. Na podstawie art. 10-go może Minister przywrócić nauczycielowi jedynie prawo do stałości, nabyte z art. 8-go.

Art. 15 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli nie odnosi się do określania trzyletniego okresu pracy, potrzebnego do ustalenia, lecz do zaliczenia pracy i służby w Państwie Polskim do służby nauczycielskiej w rozumieniu uprawnień do uposażenia, a częściowo do emerytury (ustępy 1, 2, 3).

Art. 108 ustawy uposażeniowej (Dz. U. Rz. P. Nr. 116, poz. 924 z 1921 r.) jest obecnie aktualny wyłącznie w odniesieniu do zaliczania do uposażenia czasu pracy w szkołach państw obcych lub odpowiedniej pracy zawodowej.

II. Ocena pracy nauczyciela stałego nie może być wydana w dowolnym terminie z inicjatywy inspektora szkolnego, gdyż ustęp drugi art. 20 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli wyraźnie stanowi, że ocena pozaterminowa może być wydana tylko na żądanie władz szkolnych, a więc władz wyższych od władzy, która wydaje ocenę normalną, lub na wniosek interesowanego nauczyciela.

W zwązku ze zwalnianem nauczycieli przypomina się Panom Inspektorom, że po upływie terminu trzymiesięcznego wypowiedzenia należy wycofać od wspomnianych nauczycieli legitymacje urzędnicze w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 czerwca 1923 r. (Dz. Urz. Ministerstwa Nr. 11, poz. 104)

Gawędy legunów — Okr. Związek legionistów Polskich (Ref. pras. Red. Miguła Leon ul. Marjensztadt 20) prosi o nadsyłanie materiału z własnych przeżyć i wspomnień, zwłaszcza okraszonych humorem, dla wydawnictwa pod powyższym tytułem.

Zniżki kolejowe dla uczestników nauczycielskich kursów wakacyjnych. Ministerstwo W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji zawiadamia, że uczestnicy kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa, które mają się odbyć w bieżącym sezonie letnim, mogą korzystać w drodze powrotnej ze zniżek kolejowych w ramach ulgi taryfowej, przewidzianej w części II, dziale 1, rozdz. E, punkt 6 taryfy osobowej (Dz. T. i Z. K. z 1929 r. Nr. 22 poz. 110). Celem uzyskania ulgi przyznanej kierownictwo kursu winno zwrócić się bezpośrednio do tej Dyrekcji Kolei Państwowych, w której obszarze leży stacja wyjazdu. Wyjaśnia się, że omawiana ulga równa się niżeniu ceny biletu kolejowego o 50 proc. w drodze powrotnej, nie wyłączając pociągów pośpiesznych.

Wycieczki drużyn harcerskich na Powszechną Wystawę Krajową. Ministerstwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. zezwoliło młodzieży harcerskiej, jadącej na zlot, na wzięcie udziału w wycieczce na Powszechną Wystawę Krajową nie z wycieczką szkolną, lecz jako zlotowa drużyna harcerska.

Harcerstwo męskie organizuje w lipcu (od 12 do 24) r. b. wielki zlot harcerski w Poznaniu. Program zlotu uwzględnia zwiedzanie wystawy przez harcerzy pod kierownictwem odpowiednio przygotowanych przewodników.

Szatnia teatralna. Z dniem 1 czerwca b. r. została przeniesiona szatnia Wołyńskiej Wojewódzkiej Delegatury Związku Teatrów i Chórów Ludowych do nowego lokalu w gmachu Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Równem (wejście z korytarza dolnego). Delegatura posiada na składzie około 500 sztuk kostjumów teatr., bibliotekę utworów scenicznych i nut (około 600 egz.) dla teatrów ludowych, amatorskich i szkolnych, peruki, szminki, krepę, ognie sztuczne, i t. p. Delegatura udziela informacji w sprawie organizowania teatrów ludowych i amatorskich, jak również fachowych wskazówek przy budowie i urządzeniu sceny, oświetleniu i reżyserji. Warunki wypożyczania kostjumów i peruk oraz regulamin szatni, wysyła się za nadesłaniem kwoty 45 groszy w znaczkach pocztowych. Teatry szkolne korzystają z 30 proc. niżki przy wypożyczaniu kostjumów.

Jedwabnictwo. Zjednoczenie Gospodarcze powiatu zdołbunowskiego uruchomiło szkołę morwy białej z przeszło 3 tysięcy sadzonek

3-letnich i ma zamiar w r. b. zorganizować kurs hodowli jedwabników. Poszukuje nauczyciela-specjalisty, któryby mógł podjąć się prowadzenia wspomnianego kursu w ciągu 6 tygodni wakacyjnych. Zjednoczenie wypłaci kandydatowi diety i koszty podróży.

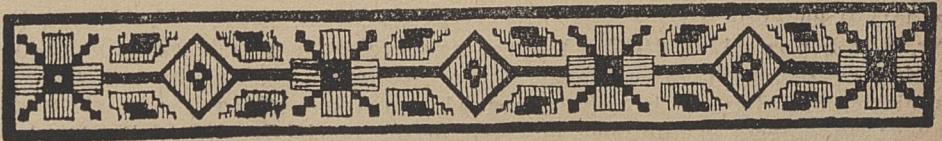
Początek roku szkolnego 1929/30. Ministerstwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. wyznaczyło na dzień 3 września b. r. (wtorek); w tym dniu odbędzie się uroczyste nabożeństwo szkolne, normalne zajęcia szkolne rozpoczną się dnia 4 września b. r.

Szkoła Zaw. Zgrom. S. S. Opatrz. Bożej w Dubnie.

Dyrekcja zawiadamia, że wpisy odbędą się w dniach 29, 30 i 31 sierpnia b. r. Kurs trwa trzy lata, a oprócz przedmiotów teoretycznych, ogólno-kształcących i zawodowych (towaroznawstwo i rach. handl.) obejmuje działy praktyczne: 1 rok — bielizniarstwo i haft biały, 2 rok — krój i szycie sukien, 3 rok — koronki szyte i haft złoty. Do szkoły przyjmuje się uczenie z ukończonymi 7-oddziałami szkoły powszechnej i w drodze wyjątku z ukończonymi 4 oddz. Przy szkole jest bursza, w której utrzymanie będzie kosztowało 60 zł. miesięcznie

Zniżki kolejowe dla absolwentów szkół średnich.

Kuratorjum oznajmia, że uczniom klasy ósmej i absolwentom gimnazjów można wydawać wcześniej zaświadczenia za korzystanie ze zniżek taryfowych na kolejach. Absolwentom gimnazjów należy wydać zaświadczenia na korzystanie z ulg kolejowych tylko w jedną stronę (powrót do domu rodzinnego).

WIADOMOŚCI OSOBISTE.

Pan Prezes Rady Ministrów zarządzeniem z dnia 8.VI 1929 r. (Mon. Pol. Nr. 139 z dnia 19 czerwca 1929 r.) nadał po raz pierwszy „Srebrny Krzyż Zasługi“ p: LASKOWSKIEMU JANOWI, dyrektorowi gimnazjum państwowego w Kowlu, za zasługi na polu pracy oświatowej, p. JÓZEFOWI-WITOLDOWI MARCHINKOWSKIEMU, nauczycielowi gimnazjum państwowego w Równem za zasługi na polu wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego oraz pracy społecznej, p. HOFFMANOWI JAKÓBOWI, nauczycielowi 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Równem, za zasługi na polu pracy społecznej, oświatowo-kulturalnej oraz przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego, p. CZARNECKIEJ STANISŁAWIE, nauczycielce w Łucku, za zasługi na polu pracy społecznej, p. p. Celinie-Cecylii KOLIBSKIEJ, nauczycielce kier. 3-kl. szk. powszechnej w Ulanikach, powiatu Łuckiego, Pawłowi NYCZOWI, kierownikowi szkoły powszechnej w Dubnie, i Michałowi SIUDAKOWI, nauczycielowi kier. 1-klasowej szkoły powszechnej w Turkowiczach, powiatu dubieńskiego — wszystkim za zasługi na polu pracy społecznej i kulturalno-oświatowej, p. LIPINSKIEMU Konradowi, kierownikowi państwowej szkoły rolniczej w Szubkowie, za zasługi na polu pracy organizacyjno-oświatowej i społeczno-rolniczej, p. Edmundowi-Karolowi ZIĘBIE, nauczycielowi 7-klasowej szkoły powszechnej w Jagodzinie-Rymaczach, powiatu lubomelskiego, za zasługi na polu pracy kulturalno-oświatowej i gospodarczej.

Poz. 82. Określenie lat służby do wysługi emerytalnej nauczycielom publicznych szkół powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Woł. z dn. 14. VI. 29. Nr. I-9057/28. (w związku z rozporządzeniem Ministerstwa W. R. i O. z dnia 19. VI. 1929 Nr. I-6104/28). *)

Zgodnie z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 29 września 1924 r. Nr. 12207/I zostały przedłożone przez Inspektoraty Szkolne w latach 1924-1925 dokumenty nauczycieli publicznych szkół powszechnych w celu zaliczenia do wysługi emerytalnej na podstawie ustępu ostatniego art. 81. ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 6/24, poz. 46) w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 13 lutego 1924 (Dz. Ust. Rzp. Nr. 18, poz. 178) pracy w polskich szkołach prywatnych, względnie na podstawie art. 79 teje ustawy, pracy zawodowej, przyjętej przez Komisję Weryfikacyjną. Dokumenty powyższe zostały zwrócone przez Ministerstwo, w następstwie czego, Kuratorjum przesłało je Panom Inspektorom w miesiącu lipcu 1928 r., jako podstawę do założenia wykazów stanu służby. Ponieważ niektóre sprawy okazały się bezprzedmiotowe, inne zaś nie tak przygotowane, aby można było nowziąć decyzję, jaki przepis w danym wypadku na zastosowanie i wpływ na określenie tym nauczycielom lat pracy zaborczej do wysługi emerytalnej, Kuratorjum podaje w tym względzie następujące wyjaśnienia. W myśl ustępu 1-go art. 81 powołanej na wstępie ustawy emerytalnej oraz zgodnie z wyjaśnieniem, podanem w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 kwietnia 1927 r. Nr. I-3424/27 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8/186, poz. 114 z 1927 r.) praca nauczycielska w publicznych szkołach powszechnych, elementarnych, początkowych, gminnych, miejskich i wiejskich na obszarze b. zaboru rosyjskiego przed wojną i w czasie wojny aż do objęcia szkolnictwa w danej miejscowości przez polskie władze państwowe podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej na podstawie tego przepisu, jako państwowa służba zaborcza. Jeśli chodzi o miejscowości, które nie weszły do obecnego obszaru Państwa Polskiego, praca wymieniona wyżej może być uwzględniona na podstawie ustępu 1-go art. 81 powołanej ustawy emerytalnej tylko do dnia 21 października 1917 r. Praca po tym terminie może być zaliczona w swoim czasie do wysługi lat przez Komisję Weryfikacyjną tylko na podstawie art. 79 wymienionej ustawy emerytalnej przy uwzględnieniu warunków, określonych w tym artykule. Należy przeto w każdym poszczególnym wypadku zbadać, jaki charakter miały szkoły, w których dany nauczyciel pracował, a w wypadkach, gdy była to służba, podpadająca pod postanowienia, wymienione w ustępie pierwszym powołanego wyżej okólnika Ministerstwa z dnia 9. IV. 1927 r. Nr. I-3424/27, żądać od zainteresowanych nauczycieli oryginalnych dokumentów, względnie zaświadczeń, wystawionych zgodnie z przepisem § 33 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26. III. 1924 r. (Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 32, poz. 320 z 1924 r.), stwierdzających dokładnie całokształt ich

*) Okólnik niniejszy omyłkowo nie został umieszczony w dziale właściwym.

służby nauczycielskiej, oraz dowodu opłacenia składek emerytalnych do zaborczych kas pensyjnych. Na podstawie takich dokumentów należy wypełnić część XIII wykazu stanu służby nauczyciela, a odpisy oryginalnych dokumentów dołączyć do wykazu stanu służby. Przedkładanie więc Ministerstwu takich spraw jest bezprzedmiotowe. Nie będą również przedkładane Ministerstwu W. R. i O. P. sprawy, do których mają zastosowanie wyjaśnienia, podane w ustępie drugim powołanego okólnika (Nr. I-3423/27 z 9. VI. 1927 r.), gdyż o zaliczeniu do wysługi emerytalnej służby w b. państwie rosyjskiem po dniu 1 listopada 1917 r. na podstawie art. 97 cytowanej ustawy emerytalnej zdecydowały właściwe władze wymiarowe przy przejściu odnośnego nauczyciela w stan spoczynku. Sprawę policzalności służby wojskowej do wysługi emerytalnej wyjaśnia okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 26. I. 1928 r. Nr O. Prez. 527/28 (Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr, 2/195/poz. 36 z 1923 r.) W tym wypadku należy wypełnić część XII wykazu stanu służby zainteresowanego nauczyciela, a wówczas zbyteczne jest przedkładanie w tej sprawie wniosków do Ministerstwa. O ile chodzi o pracę w tak zwanych szkołach parafialnych (prichodskaja i cerkowno-prichodskaja), ziemskich i ministerjalnych, to w każdym poszczególnym wypadku należy od zainteresowanych nauczycieli żądać stwierdzenia przebiegu służby w sposób, przewidziany w § 33 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej, oraz przedłożenia dowodu opłacenia składek emerytalnych do kas emerytalnych b. państwa zaborczego. W razie opłacenia składek emerytalnych przez odnośnego nauczyciela, do jego służby w tych szkołach ma zastosowanie przepis ustępu 1-go art. 81 powołanej ustawy emerytalnej, jako do służby zaborczej, przy uwzględnieniu terminów, podanych w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9. 4. 1927 r. Nr. I-342527. W wypadkach nie opłacenia składek emerytalnych, braku na to dowodów, względnie, o ile chodzi o czas po 1 listopada 1917 r., to pracę w tych szkołach należy traktować jako pracę zawodową, co do której mają zastosowanie postanowienia art. 97 ustawy emerytalnej. O zaliczeniu pracy tej do wysługi emerytalnej na podstawie powyższego artykułu zdecydowały właściwe władze przy przejściu zainteresowanego nauczyciela w stan spoczynku. W obu powyższych wypadkach przedkładanie Ministerstwu W. R. i O. P. wniosków o zaliczenie nauczycielstwu pracy w szkołach parafialnych i cerkiewno-parafialnych oraz ziemskich i ministerjalnych do wysługi emerytalnej jest obecnie bezprzedmiotowe. Jednocześnie Kuratorjum wyjaśnia, że nauczyciele szkół utrzymywanych przez ziemstwa, szkół parafialnych i ministerjalnych należeli przymusowo do kasy emerytalnej i potrącano im z ich uposażenia 6 proc. składkę emerytalną, a drugie 6 proc. składki emerytalnej opłacał rząd. Nauczyciele szkół cerkiewno-parafialnych i innych szkół ludowych prywatnych mogli być dobrowolnymi uczestnikami petersburskiej kasy emerytalnej na podstawie ustawy z września 1910 r. i wpłacali do tej kasy składki emerytalne w wysokości 12 proc. O ile nauczyciele ci pragnęli korzystać z ulg państwowych, t. j. pragnęli, ażeby poprzednia służba przed dniem 1 grudnia 1910 była im bezpłatnie zaliczona do wysługi emerytalnej, mu-

sieli wnieść składkę emerytalną w grudniu 1910 r. i zawiadomić o tem zarząd pensyjnej kasy emerytalnej w Petersburgu. Ci zaś z nauczycieli, którzy wnieśli składkę po tym terminie, mogli należeć do kasy, lecz bez prawa korzystania z wymienionych ulg, t. zn., że poprzednia służba mogła być zaliczona do wysługi emerytalnej po wniesieniu składki za poprzednie lata służby. Do służby zaborczej nauczycieli, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pracowali w publicznych szkołach powszechnych (ludowych pospolitych i wydziałowych na terenie b. Galicji), mają również zastosowanie postanowienia art. 81 ustępu 1-go i art. 39 galicyjskiej ustawy z dnia 11. VI. 1905 r. o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych (Dz. Ust. i Rozp. Kraj. Nr. 73) w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 12. VI. 1914 r. (Dz. Ust. Kraj. Nr. 60). W myśl tych przepisów nauczycielom tym zalicza się do wysługi emerytalnej wszystkie lata służby, spędzone w szkołach ludowych etatowych, poczynszy od pierwszego choćby tymczasowego mianowania po uzyskaniu świadectwa ze złożonego w seminarjum nauczycielskiem egzaminu dojrzałości. Nauczycielom, którzy na podstawie dyspensy wiedeńskiego ministerstwa wyznań i oświaty od seminarjalnego egzaminu dojrzałości złożyli egzamin kwalifikacyjny, liczą się lata służby od dnia uzyskania patentu kwalifikacyjnego. Przerwa w służbie tylko wtedy nie przeszkadza policzeniu odbytych przed nią lat służby, jeżeli nastąpiła bez winy i powodu ze strony nauczyciela. W razie wątpliwości, czy dany okres czasu podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej, kuratorjum wołyńskie zwracać się będzie do kuratorjum lwowskiego o wyjaśnienie. Od tych nauczycieli należy również żądać oryginalnych dokumentów przebiegu służby i dekretów policzalności służby tymczasowej do wysługi emerytalnej, a w razie wątpliwości zwracać się do tutejszego kuratorjum o stwierdzenie przebiegu służby, oraz nadesłanie akt z kuratorjum lwowskiego, odnoszących się do ich służby i wymienionych dekretów. Dekrety takie wydawała b. Rada Szkolna Krajowa we Lwowie tym nauczycielom, którzy przed 1. VII. 1919 r. uzyskali stałą posadę. Przedkładanie więc wniosków co do tych nauczycieli w sprawie zaliczenia im obecnie pracy w b. zaborze austriackim do wysługi emerytalnej jest bezprzedmiotowe. Wnioski w tej sprawie mogą być przedkładane Ministerstwu w razie, gdy sprawa przeniesienia danego nauczyciela w stan spoczynku jest aktualna. Panowie Inspektorowie prześlą ponownie do Kuratorjum zwrócone w ubiegłym roku dokumenty jedynie tych nauczycieli, którzy pracowali w prywatnych szkołach na terenie b. zaboru, względnie państwa rosyjskiego. Do wniosku o zaliczenie im lat pracy zawodowej do wysługi emerytalnej, należy dołączyć dokumenty, stwierdzające w wymieniony wyżej sposób pracę nauczycielską z podaniem liczby zajęć tygodniowych, a nadto należy podać datę urodzenia zainteresowanego nauczyciela, oraz na podstawie przeprowadzonych z urzędu dochodzeń, jaki był program naukowy i język wykładowy każdej ze szkół, liczbę, wiek uczęszczającej do tych szkół młodzieży, okres czasu (od — do), w którym szkoły te istniały, kto szkołę tę utrzymywał, oraz, czy i na jaki czas i do jakiej kasy w czasie swej pracy w szkołach prywatnych dany nauczyciel wpłacał wkładki emerytalne. Dowody z opłaconych wkładek emery-

talnych należy również dołączyć. Analogicznych wyjaśnień należy udzielać Kuratorjum odnośnie do pracy w szkołach tajnych. Wreszcie Kuratorjum przypomina, że w myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 18. 6. 1926 r. Nr. I-8880/26 zaliczanie pracy nauczycielskiej z czasów Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i Frontu Podolskiego pod Zarządem Terenów Przyfrontowych i Etapowych należy traktować jako służbę państwową polską, oraz że uzyskanie dokumentów i zaświadczeń o pracy w byłym zaborze rosyjskim jest obecnie możliwe, mianowicie drogą dyplomatyczną. Załatwianie próśb nauczycieli i sposób wydobywania dokumentów z Rosji Sowieckiej regulują następujące rozporządzenia: Okólnik Kuratorjum Nr. 537/I/25 z 15. I. 1925 r. (Dz. Urz. Kurat. Nr. 1, poz. 26 z 1925 r. i Dz. Urz. Kur. Nr. 10/15, poz. 149 z 1925 r.) oraz okólniki Ministerstwa W. R. i O. P. z 27. VIII. 1927 r. Nr. 0. Prez. 5239/27 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11/89, poz. 182 z 1927 r.) i z dnia 4. 10. 1927 r. Nr. 0. Prez. 5980/27 (Dz. Ust. Min. W. R. i O. P. Nr. 13/191, poz. 222 z 1927 r.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *H. Szelaḡowski*

Udział szkolnictwa w powitaniu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej na Wołyniu.

Goszcząc na Wołyniu, Pan Prezydent wszędzie na drodze swego przejazdu spotykał się z żywiłowym entuzjazmem dziatwy i młodzieży szkolnej, uszykowanej w szpalery, lub gromadzącej się przy bramach tryumfalnych, wystawionych w każdej większej wsi, osadzie czy mieście na drodze, którą przejeżdżał.

Tak było w przejeździe z Łucka do Krzemieńca we wsiach Horodnicka W-ka, gdzie Pan Prezydent zwiedził szkołę miejscową i wysłuchał powitania inspektora szkolnego A. Stefaniaka i dziatwy szkolnej; w Dubnie, gdzie przedstawiały się Panu Prezydentowi władze szkolne; w Sudobiczach popisywały się chóry kursów dla dorosłych i dzieci szkolnych, które też ofiarowały Panu Prezydentowi chleb i sól. W Młodawie witały Pana Prezydenta dzieci szkolne czeskie. Szpalery młodzieży szkolnej były strażą wjazdu Pana Prezydenta do starożytnego zamku w Klewaniu. U wrót zamku uczennica szkoły powszechnej w dłuższem przemówieniu powitalnem streściła dzieje zamku, mieszczącego obecnie szkołę i salę gimnastyczną dla P. W. i W. F. Odśpiewaniem hymnu witały Pana Prezydenta dzieci szkolne przy bramach tryumfalnych we wsiach Gródek i Groniki — wszystkich tych chwil choć krótkich, jednak na długo w życiu szkolnem pamiętnych, wymienić dla braku miejsca nie sposób. Chyba jeszcze odwiedziny państw. szkół rolniczych: męskiej w Szubkowie i żeńskiej w Horyngrodzie, oraz uroczyste powitanie i zarazem pożegnanie Pana Prezydenta, już opuszczającego Wołyń, w Piszczu, w powiecie lubomelskim, gdzie dziatwie przewodniczył inspektor szkolny miejscowy. Zmuszeni jesteśmy ograniczyć się do momentów najważniejszych i form

powitania oraz hołdu szkolnictwa, przygotowanych specjalnie w głównych miastach Wołynia.

Przedewszystkiem wymienić należy uroczystości w Łucku, gdzie występowało harcerstwo całego Wołynia, chór młodzieży szkół powszechnych i chóry młodzieży wiejskiej z Ratniowa, Ulanik i Starosiela (pow. łucki), chór z Oblap, pow. kowelskiego, z Lipnik, pow. kostopolskiego i Zdołbicy pow. zdołbunowskiego, zorganizowane przez oddział oświaty pozaszkolnej Kuratorjum. Chóry te (polskie i ukraińskie) śpiewały podczas bankietu na cześć Pana Prezydenta, wydanego na 300 osób w hangarze lotniska w Łucku. Wieczorem w czasie rautu w gmachu Województwa Pan Prezydent raczył przyjąć Przewodniczącego Komisji Wojew. Zw. P. N. Szk. Powsz. w Równem p. J. Hoffmana, interesował się żywo pracami Związku, specjalnie zaś kursem regionalnym dla nauczycielstwa.

Wyjątkowo pięknie zorganizowało uroczystość ogólno-szkolną miejscową Liceum Krzemienieckie. W dniu 18 czerwca, powitany przez P. Wizytatora Poniatowskiego w otoczeniu nauczycielstwa i urzędników licealnych, Pan Prezydent udał się między szpalerami młodzieży wszystkich szkół do kościoła, gdzie śpiewał chór młodzieży licealnej, a następnie zwiedził szkołę ćwiczeń, pracownie daltońskie i lekcje w seminarjum nauczycielskiem i gimnazjum licealnym. Odjechawszy do Białokrynicy, zapoznał się Pan Prezydent z pracownikami i rysunkami technicznymi uczniów szkoły rolniczej, obejrzał zagrodę uczniowską, ogródek botaniczny i szkółki leśne, a na dziedzińcu zasadził dąb pamiątkowy. Odwiedził również i miejscową szkołę powszechną 2-klasową. Tegoż dnia w godzinach popołudniowych przyjmował defiladę młodzieży szkolnej w Krzemieńcu: 4 szkoły powszechne, szkoły Tow. „Tarbut“ i „Ort“, państw. szkoła rzemiosł budowlanych, szkoła handlowa, gimnazjum sejmikowe, gymn. ukraińskie państw. prawosł. seminarjum duchowne, młodzież ze szkoły rolniczej w Białokrynicy, Związek młodzieży wiejskiej, wreszcie szkoły licealne z orkiestrą. Kierownik pedagogiczny p. St. Dobrowolski zdał Panu Prezydentowi raport, zgłaszając, które szkoły biorą udział w defiladzie. Przed każdą szkołą postępowo 2 dzieci, z których jedno wygłaszało powitanie: „Szkoła . . . wita Pana Prezydenta“, drugie zaś składało u stóp Dostojnika wiązanek kwiatów. Nastąpiły z kolei produkcje i popisy estradowe młodzieży licealnej, i chóru młodzieży wiejskiej z Bereżec, popis chóru szk. powsz. Nr. 1 i deklamacja szk. powsz. Nr. 4 w Krzemieńcu. Bezpośrednio po powyższym popisie Pan Prezydent udał się do sali kolumnowej na uroczystość wręczenia matur, powitany tam hymnem narodowym, oraz produkcjami orkiestry symfonicznej i chórów licealnych. Przemawiali: P. Wizytator Liceum Poniatowski, który nakreślił zadania młodzieży, opuszczającej zakład, oraz Pan Minister W. R. i O. P. St. Czerwiński, podkreślając potrzebę zrozumienia środowiska, w którym się pracuje i obowiązek dążenia do harmonijnego współżycia. Z kolei nastąpiły przemówienia maturzystów Barańskiej i Danilczuka, który zapewnił Pana Prezydenta, imieniem młodzieży ukraińskiej, otrzymującej wychowanie w Liceum że jednakie wychowanie młodzieży wszystkich narodowości w Polsce jest ostoją jedności Rzeczypospolitej i jednkiej miłości Ojczyzny wszystkich jej synów. Pan Prezydent uściskał oboje mło-

dych mówców i osobiście wręczał świadectwa maturalne wszystkim abiturjentom.

W uroczystościach powyższych brał również udział p. Kurator Sze-
lągowski, stale towarzyszący Panu Prezydentowi.

Dnia 21 czerwca Dostojny Gość odwiedził Kuratorjum w Równem. P. Kurator u bramy wjazdowej w imieniu administracji szkolnej i nauczycielstwa, złożył hołd przedstawicielowi majestatu i wielkości Rzeczypospolitej i oświadczył, że pracownicy oświatowi Wołynia zdają sobie sprawę z wagi i znaczenia roli, jaką im powierzyło Państwo, oraz szczególnego zadania szkoły na Wołyniu, która powinna nie tylko szerzyć kulturę umysłu i ducha, ale jednocześnie, zgodnie ze wskazaniami wielkiej polskiej tradycji państwowej, wychowywać młodzież dwu narodowości, zamieszkujących Wołyń, we wzajemnem poszanowaniu swych odrębności kulturalnych, łączyć w ukochaniu wspólnych ideałów i wpajać miłość jednej Ojczyzny. Wyraził przekonanie, że przyjazd Pana Prezydenta i zainteresowanie się sprawami szkolnictwa wzmoże entuzjazm wszystkich pracowników Okręgu dla tej pracy. P. Kurator przedstawił następnie naczelników wydziałów, wizytatorów, oraz inspektorów szkolnych Okręgu, specjalnie na uroczystość tę zaproszonych, jako władze I instancji administracji szkolnej.

Pan Prezydent obszedł zgromadzone przed gmachem delegacje wszystkich szkół rówieńskich ze sztandarami, oraz szkół powszechnych z Kostopola, gimnazjów państwowych ze Zdołbunowa i Dubna, a następnie raczył przyjąć ofiarowane sobie przez 2 dziewczynki ze szk. pow. im. Słowackiego w Równem i przedszkola kwiaty i album ze zdjęciami z życia szkolnictwa Okręgu (do 300 zdjęć). Dziewczynka, oddająca album, powiedziała: „Kochany Panie Prezydencie! Dzieci ze wszystkich szkół porobiły fotografie i przysłały ten album i kazały powiedzieć, że Pana Prezydenta bardzo a bardzo kochają i podziękować, że Pan Prezydent do nas przyjechał“. Na to odpowiedział Pan Prezydent: „Powiedz dzieciom, że ja także wszystkie dzieci bardzo kocham.“ Po tych słowach serdecznie ucałował dziewczątka.

Okładkę albumu w intarsji drzewnej o motywach haftów wołyńskich w. projektu prof. Żuka wykonała Szkoła Przemysłu Drzewnego Sejmiku Kostopolskiego pod kierunkiem p. Kruszelnickiego. Karta tytułowa również była ozdobiona szlakiem prof. Żuka o motywach wziętych z haftów wołyńskich.

Podczas odwiedzin hymn powitalny zagrała orkiestra gimnazjum państwowego w Dubnie i witały Pana Prezydenta pieśnią zespoły chó-rów szkół powszechnych im. Sienkiewicza w Równem (męskiej i żeńskiej) oraz miejscowego gimnazjum ukraińskiego. Pod kolumnami gmachu Kuratorjum, udekorowanego według pomysłów p. p. prof. Żuka i Kosmiadiego, powitały Pana Prezydenta delegacje nauczycielskie: Związku P. N. S. P., Tow. N. Szk. Śr. i W., Nauczycielstwa Żyd. Szk. powsz. i Naucz. Żyd. Szk. Śr. Przewodniczący Komisji Wojew. Z. P. N. S. P. p. Hoffman został Panu Prezydentowi przedstawiony, a sekretarka tego Związku p.

Hermaszewska wręczyła adres, w którym znalazło się lokalne wspomnienie historyczne. Nauczycielstwo składa tam Panu Prezydentowi swój hołd „u progu gmachu, w którym kształcił ojców naszych Marjan Dubiecki, wielki budziel ducha narodowego na Wołyniu, członek Komitetu Rusi przy Rządzie Narodowym i wierny druh Romualda Traugutta.“

Następnie Pan Prezydent pozwolił się sfotografować w otoczeniu swej świty i przedstawicieli szkolnictwa, oraz dziewczątek, które poprzednio ofiarowały mu album i kwiaty, potem przeszedł do sali biblioteczej Kuratorjum, gdzie oczekiwały Jego przybycia delegacje miejscowych urzędów i instytucji społecznych. Odjechał, żegnany okrzykami przez dzieci, które rzucały mu kwiaty pod nogi, ujęte urokiem wielkiej pogody ducha, bijącej z całej postaci Najwyższego Dostojnika Państwa.

W Kowlu jak wszędzie, młodzież szkolna tworzyła szpalery na drodze, którą Pan Prezydent przejechał do przygotowanych apartamentów w gimnazjum państwowem. Delegacja, złożona z przedstawicieli Rady Miejskiej oraz inspektora szkolnego p. St. Panka, uzyskała od Pana Prezydenta pozwolenie na nadanie Jego imienia nowo-zbudowanej szkole 7-klasowej w Kowlu. Pan Prezydent zwiedził następnie tę szkołę. Na dziedzińcu przywitał go inspektor szkolny, a chór połączonych szkół wykonał okolicznościowe śpiewy. Pan Prezydent podpisał się w księdze pamiątkowej szkoły i odjechał, entuzjastycznie żegnany przez młodzież. W gimnazjum Pan Prezydent zwiedzał bogate muzeum gimnazjalne (zbiory historyczne i folklorystyczne) i tam również złożył swój podpis w księdze pamiątkowej.

Tegoż dnia przeszło godzinną audjencję otrzymał P. Kurator Szelański, który złożył szczegółowe sprawozdanie z rozwoju i potrzeb szkolnictwa, oraz towarzystw oświatowych na Wołyniu.

Wieczorem, podczas obiadu, wydanego przez Komitet Obywatelski na cześć Pana Prezydenta, popisywały się chóry szkół powszechnych, gimnazjum państwowego oraz chór kursów dla dorosłych z Niesuchojeż, który odśpiewał kantatę, specjalnie na cześć Pana Prezydenta ułożoną.

Następnego dnia opuszczającego Wołyń Pana Prezydenta żegnał imieniem gimnazjum dyrektor J. Łaskowski.

Na granicy województwa i okręgu szkolnego żegnali Pana Prezydenta przemówieniami p. p. wojewoda Józewski, poseł Wołoszynowski i kurator Szelański.

Stwierdzić należy, że przyjazd Pana Prezydenta odegrał rolę czynnika wychowawczego wśród szerokich warstw ludności Wołynia, obudził radosne zdziwienie i poczucie wdzięczności za prosty i ojcowski stosunek najwyższej władzy Rzeczypospolitej do jej obywateli.—

C Z Ę Ś Ć
N I E U R Z Ę D O W A.

WSKAZANIA MINISTERSTWA W. R. i O. P. W ZAKRESIE ORGANIZACJI PRACY KIEROWNICZEJ.

(Ze Zjazdu dyrektorów szkół średn. ogólnokształc. w Wilnie w r. 1929).

W dniach od 22 do 27/IV b. r. odbył się w Wilnie pod przewodnictwem Pana Pierackiego Naczelnika Wydziału Szkół Średnich Ministerstwa W. R. i O. P. zjazd dyrektorów szkół średnich ogólnokształcących z trzech okręgów: wileńskiego, wołyńskiego i poleskiego. Ponieważ nie wszyscy dyrektorzy państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształc. O. S. W. brali udział w tym zjeździe, nadto, ponieważ instrukcje Min. W. R. i O. P., podane na zjeździe w Wilnie, a dotyczące organizacji pracy dydaktyczno-wychowawczej dyrektorów, obejmują materiał, który może być wyzyskany z wielkim pożytkiem i dla podniesienia poziomu organizacyjnego w innych zakładach (zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechnie), zatem wydaje się celowym podanie do wiadomości szerszego ogółu nauczycielstwa wskazań Ministerstwa W. R. i O. P. w dziedzinie pracy kierowniczej, jako tej, od której, bez względu na kategorie zakładów, zależy zawsze dobro i rozwój całego szkolnictwa.

**Projekt terminarza dydaktyczno-wychowawczej
pracy dyrektora.**

SIERPIEŃ i WRZESIEŃ.

1) Plenarne zebranie Rady Pedagogicznej w celu omówienia organizacji roku szkolnego, planu pracy, podziału zajęć i t. d.

- 2) Zebranie Komisji przedmiotowych i Komisji przedmiotów pokrewnych w celu dokonania podziału materiału naukowego, ustalenia zasad korelacji, omówienia sprawy nabywania pomocy naukowych i t. p.
- 3) Zebrania Rady Wychowawczej, łącznie z Komisją Wychowania Fizycznego, w celu bardziej szczegółowego ustalenia planu pracy wychowawczej wogóle, a życia sportowego młodzieży w porze jesiennej w szczególności.
- 4) Puszczanie w ruch organizacyj uczniowskich.
- 5) Zebranie rodziców i opiekunów uczniów, którzy świeżo do szkoły wstąpili, w celu zapoznania się i uświadomienia opieki domowej co do zasadniczych zwyczajów i postulatów szkoły.
- 6) Ustalenie listy stancji i burs, w których uczniowie zamieszkują.
- 7) Zorganizowanie przy pomocy kół rodzicielskich dożywania młodzieży.
- 8) Lekarskie i dentystyczne badanie uczniów.

PAŹDZIERNIK.

- 1) Dwa posiedzenia Rady Wychowawczej w celu załatwienia spraw bieżących, zdania sobie sprawy z charakteru i zdrowotności klas, bardziej szczegółowego omawiania pracy wychowawczej, przygotowania wniosków na Radę Pedagog. w sprawie zwolnienia z opłat i t. p.
- 2) Zorganizowanie jednej lub dwóch lekcji pokazowych dla całego grona.
- 3) Plenarne posiedzenie Rady Pedagogicznej dla omówienia pomienionych lekcji pokazowych i dokonania zwolnień uczniów od opłat.
- 4) Zorganizowanie i dokonanie odwiedzenia stancji i burs.
- 5) Bardziej szczegółowe i bezpośrednie wejście w życie organizacyj uczniowskich w celu pobudzenia ich do intensywnej działalności i zapoznania się z planem ich pracy.
- 6) Przeprowadzenie przez dyrektora po jednej godzinie wychowawczej przynajmniej w czterech klasach.
- 7) Dalszy ciąg badań lekarskich i dentystycznych.

LISTOPAD.

- 1) Zebrania komisji klasowych dla rozpatrzenia postępów i sprawowania uczniów w I okresie, zakończone plenarnem zebraniem Rady Pedagogicznej dla zreasumowania wyników I okresu. To plenarne zebranie winno się łączyć z referatem i dyskusją z dziedziny wychowawczej.
- 2) Zebrania rodziców poszczególnych klas dla omówienia postępów i sprawowania młodzieży; na zebraniach tych należy poruszyć także ogólne sprawy z dziedziny współpracy domu i szkoły w dziele wychowania.
- 3) Jedno zebranie Rady Wychowawczej,
- 4) Przegląd zeszytów i prac uczniowskich przez dyrektora,
- 5) Godziny wychowawcze dyrektora w pozostałych klasach.
- 6) Zapoznanie uczniów klasy ósmej z zasadami regulaminu egzaminów dojrzałości.

7) Dalszy ciąg badań lekarskich i dentystycznych, zakończony sprawozdaniem lekarza dentystry na posiedzeniu Rady Wychowawczej.

GRUDZIEŃ.

1) Jedno zebranie Rady Wychowawczej łącznie z Komisją Wychowania Fizycznego, między innymi sprawozdanie z życia sportowego młodzieży w porze jesiennej, omówienie planu tegoż na czas zimowy.

2) Zorganizowanie jednej lub dwóch lekcji pokazowych dla całego grona.

3) Plenarne zebranie Rady Pedagogicznej dla omówienia pomienionych lekcji pokazowych połączone z referatem z dziedziny metodyki i dydaktyki i sprawozdaniem dyrektora z przeglądu zeszytów.

4) Dalszy ciąg odwiedzania stancji i burs.

5) Dalszy ciąg godzin wychowawczych dyrektora, o ile w poprzednich dwóch miesiącach nie odwiedził wszystkich klas.

6) Konferencja z lekarzem, względnie dentystą, w sprawie uczniów, potrzebujących specjalnej opieki lekarskiej.

STYCZEŃ.

1) Zebranie Komisji klasowych dla rozpatrzenia postępów i sprawowania uczniów w II okresie (I półrocze), zakończone plenarnym zebraniem Rady Pedagogicznej, na którym dyrektor podsumowuje przebieg I półrocza w rozmaitych dziedzinach życia szkolnego, a w szczególności daje syntezę spostrzeżeń, dokonanych w związku z wizytacjami lekcji w tem półroczu.

2) Szczegółowa kontrola biurowości i rachunkowości organizacji uczniowskich.

3) Likwidacja organizacji uczniowskich w I półroczu (o ile według statutu wybory odbywają się półrocznie), wybory na II półrocze, przekazanie akt i działalności nowym zarządom.

4) Bardziej szczegółowe zbadanie sprawy czytelnictwa młodzieży, konferencja z bibliotekarzem.

5) Zebranie Rady Wychowawczej, między innymi w związku z likwidacją organizacji uczniowskich i czytelnictwem młodzieży.

6) Ogólne zebranie rodzicielskie — głównie w celu omówienia organizacji kolonij leczniczych i odpoczynkowych dla młodzieży.

L U T Y.

1) Zebrania Komisji przedmiotowych i Komisji przedmiotów pokrewnych w celu stwierdzenia, w jakim stopniu wyczerpany został materiał naukowy, przeznaczony na I półrocze, jak również w celu dokonania podziału materiału i omówienia zasad korelacji na II półrocze.

2) Zebrania rodziców poszczególnych klas dla omówienia postępów i sprawowania młodzieży; na zebraniach tych należy poruszyć także ogólne sprawy z dziedziny wychowania.

- 3) Zebranie Rady Wychowawczej.
- 4) Konferencja z lekarzem szkolnym, łącznie z wychowawcą, dla wspólnego zakwalifikowania uczniów, nadających się na kolonie lecznicze.
- 5) Odwiedzanie stancji i burs.
- 6) Przyjęcie od wychowawców sprawozdań za I półrocze.

M A R Z E C.

1) Dwa posiedzenia Rady Wychowawczej, z których jedno łącznie z Komisją Wychowania Fizycznego. Omówić bieg prac w organizacjach uczniowskich, wysłuchać sprawozdania z życia sportowego młodzieży w porze zimowej i ułożyć plan tegoż na czas wiosenny do końca roku szkolnego (w szczególności omówić zasady organizacji „święta sportowego“), zaprojektować terminy i cele wycieczek krajoznawczych na maj, czerwiec i wrzesień; przygotować wnioski na Radę Ped. w sprawie zwolnienia z opłat i t. p.

2) Zorganizowanie jednej lub dwóch lekcji pokazowych dla całego grona.

3) Plenarne posiedzenie Rady Pedagogicznej dla omówienia pomienionych lekcji pokazowych i dokonania zwolnień uczniów od opłat oraz wysłuchania opinii grona w sprawie projektu organizacji przyszłego roku szkolnego.

4) Ponowne bardziej szczegółowe i bezpośrednie wejście w życie organizacji uczniowskich.

5) Godziny wychowawcze dyrektora.

KWIECIEŃ.

1) Zebrania Komisji Klasowych dla rozpatrzenia postępów i sprawowania uczniów w III okresie, zakończone plenarnym zebraniem Rady Pedagogicznej dla zreasumowania wyników tego okresu. To plenarne zebranie łączy się z referatem i dyskusją z dziedziny wychowania.

2) Zebrania rodziców poszczególnych klas dla omówienia postępów i sprawowania młodzieży; na zebraniach tych należy poruszyć także ogólne sprawy wychowawcze.

3) Jedno zebranie Rady Wychowawczej.

4) Przegląd zeszytów i prac uczniowskich przez dyrektora.

5) Godziny wychowawcze dyrektora (dalszy ciąg)

6) Odwiedzanie stancji i burs.

M A J.

1) Realizowanie ustalonych wycieczek krajoznawczych.

2) Kontrola inwentarza szkolnego i doprowadzenie przy współudziale młodzieży pomocy naukowych do porządku („dnie pracy“).

3) plenarne zebrane Rady Pedagogicznej, z referatem z dziedziny metodyk i dydaktyki — i sprawozdaniem dyrektora z przeglądu zeszytów. Na posiedzeniu tem należy ustalić podręczniki na następny rok

szkolny, oraz szczegółowy terminarz wszelkich prac i uroczystości, związanych z zakończeniem roku szkolnego.

- 4) Jedno zebranie Rady Wychowawczej.
- 5) Lekarskie badanie uczniów.
- 6) Zebrania rodzicielskie w związku z zakończeniem roku szkolnego, organizacją kolonij i obozów przysposobienia wojskowego, wycieczkami krajoznawczymi i t. p.

CZERWIEC.

- 1) Realizowanie wycieczek krajoznawczych.
- 2) Lekarskie badanie uczniów.
- 3) Sprawozdawcze zebrania Komisji przedmiotowych.
- 4) Szczegółowa kontrola biurowości i rachunkowości organizacji uczniowskich.
- 5) Likwidacja organizacji i przejęcie przez dyrektora akt i funduszów.
- 6) Promocyjne zebranie Komisji Klasowych.
- 7) Przyjęcie sprawozdań wychowawców za II półrocze, oraz rocznych lekarza, dentysty, nauczyciela wychowania fizycznego i t. p.
- 8) Zebrania Rady Wychowawczej w miarę potrzeby.
- 9) Po zakończeniu egzaminów wstępnych plenarne posiedzenie Rady Pedagogicznej dla wysłuchania i omówienia sprawozdań rocznych, oraz wyników egzaminów wstępnych.
- 10) Sporządzenie sprawozdania rocznego dla władz.

LIPIEC i SIERPIEŃ.

- 1) Wizytacja kolonij i obozów przysposobienia wojskowego.

Program i organizacja pracy wychowawczej w szkole.

A. KONIECZNOŚĆ UŚWIADOMIENIA SOBIE CELU WYCHOWAWCZEGO SZKOŁY, ORAZ WYTWORZENIA NOWEGO TYPU OBYWATELA, ZDROWEGO FIZYCZNIE I MORALNIE, USPOŁECZNIENEGO i PAŃSTWOWO-TWÓRCZEGO.

1. Przed przystąpieniem do pracy wychowawczej trzeba uświadomić sobie zalety naszego narodu, by je potęgować, oraz wady — by je tępić.

Zasadnicze zalety: dobroć uczciwość, szlachetność, duże zdolności, lotność umysłowa, odwaga, dzielność, zapał, patriotyzm.

Zasadnicze wady: brak wytrwałości, („słomiany ogień“), lekkomyślność, kłótniwość, niekarność, samowola, warcholstwo, brak poszanowania władzy i wszystkich autorytetów,

2. Znając psychikę naszą, możemy wskazać kierunek, w jakim dążyć winna praca nad urabianiem młodzieży.
 - a) wychowanie indywidualne: fizyczne i etyczne,
 - b) wychowanie obywatelskie: społeczne i państwowe.
3. Podstawa wychowania indywidualnego winna być:
 - a) praca nad rozwijaniem siły i sprawności cielesnej,
 - b) praca nad wyrabianiem w młodzieży: prawdziwej religijności, bezwzględnej prawości, godności osobistej, twórczej woli, odpowiedzialności wobec samego siebie i innych za swe słowa i czyny, punktualności i obowiązkowości, dzielności i odwagi, umiłowania swego zawodu (pracownik radosny), samodzielności i twórczości w pracy.
4. Podstawą wychowania społecznego winna być praca nad wyrabianiem w młodzieży:
 - a) koleżeństwa, solidarności i zmysłu społecznego,
 - b) poczucia potrzeby zrzeszania się, zdolności do współpracy,
 - c) poczucia odpowiedzialności zbiorowej,
 - d) kultu czynu społecznego i pracy ideowej.
5. Wychowanie państwowe powinno odbywać się w atmosferze życia szkolnego, przepojonej duchem umiłowania Państwa i poszanowania dla tych, którzy nim kierują, poczuciem obowiązku i nieustannej pracy i poświęcenia dla niego, poczuciem prawa i praworządności, zrozumieniem ideałów i interesów państwowych, kultem dla cennych tradycji dziejowych.

B. ORGANIZACJE PRACY WYCHOWAWCZEJ W SZKOLE NALEŻY ROZPOCZĄĆ OD WYTWORZENIA ATMOSFERY RADOŚCI, I ATMOSFERY KULTURY.

Dyrektor winien, w poczuciu odpowiedzialności wobec społeczeństwa i Państwa za stan wychowawczy szkoły:

1. stać się przykładem pracownika radosnego, sumiennego i ofiarnego.
2. zjednać sobie u nauczyciela i uczniów zaufanie, szacunek i przywiązanie,
3. żądać od nauczycieli i uczniów delikatności i uprzejmości w obejściu („nie obrażać uczniów mową dumną, zapalczywą, próżną, grubiańską—Kom. Eduk. Narod.“),
4. stosować bezwzględną sprawiedliwość, wyrozumiałość, ale nie pobłażliwość, oraz wymagać tegoż samego od nauczycieli,
5. w razie wykroczeń uczniów żądać od nauczycieli reagowania spokojnego, stosowania umiarkowanej perswazji, a nie nudnego moralizowania, ani też ostrych kar i nagan,
6. czuwać, aby wydawane polecenia były możliwe do wykonania i ściśle wykonywane.

C. STWORZENIE DLA PRACY WYCHOWAWCZEJ ODPOWIEDNICH WARUNKÓW.

1. Dyrektor winien otoczyć nauczyciela — wychowawcę specjalną opieką, dbać o wytworzenie atmosfery koleżeńskiej wśród zespołu nauczycielskiego.
2. Żądać od nauczyciela-wychowawcy znajomości psychiki ucznia i jego warunków domowych.
3. Dla poznania klasy żądać od wychowanków opracowania odpowiedniej ankiety, dotyczącej każdego ucznia, a od nauczycieli, aby na ankietę tę mogli i umieli odpowiadać.
4. Dla przeprowadzenia systematycznego planu pracy byłoby rzeczą pożądaną wprowadzić godziny wychowawcze.
5. Czuwać, aby tam, gdzie niema samorządu, organizowano w poszczególnych klasach życie społeczne, oraz powoływano młodzież do współpracy w dziele karności i porządku.
6. Przy samorządzie czuwać, aby nauczycielstwo poważnie traktowało instytucje samorządowe, znało i szanowało ich prawa. Wymagać od uczeni karności w stosunku do władz samorządu i żądać od nich postępu w sprawach samorządowych.
7. Czuwać nieustannie nad tem, aby w szkole nie było starć i nieporozumień na tle przekonań politycznych, społecznych, narodowościowych.
8. Nie pozwalając na dowolne eksperymentowanie przez poszczególnych wychowawców, zachęcać do szukania nowych dróg, popierać inicjatywę w pracy wychowawczej.
9. Utworzyć przy bibliotece nauczycielskiej specjalny dział wychowania.
10. Prenumerować pisma pedagogiczne, zarówno polskie, jak i zagraniczne.
11. Wymagać od wychowawcy znajomości zasadniczych dzieł pedagogicznych, umożliwiać mu branie udziału w kursach instrukcyjnych.

D. WYBÓR WYCHOWAWCÓW Z POMIĘDZY NAUCZYCIELI.

1. Wszyscy nauczyciele obowiązani są nietylko do nauczania, ale i wyciowywania młodzieży. Stałą troską dyrektora winno być, aby przy nauczaniu poszczególnych przedmiotów momenty wychowawcze, tkwiące w tych przedmiotach, były należycie uwzględniane.
2. Opiekę wychowawczą nad klasą należy powierzać przedewszystkiem tym nauczycielom, którzy, posiadając odpowiednie uzdolnienia, rozumieją doniosłość sprawy wychowawczej i chcą dla niej oddać swe siły.
3. Niezależnie od wyboru wychowawców klasowych należy w porozumieniu z Radą Pedagogiczną dokonać wyboru opiekunów organizacyj i kółek uczniowskich. Specjalna rola tych opiekunów.

E. GODZINY POZALEKCYJNE, PRZEZNACZONE NA PRACĘ WYCHOWAWCZĄ.

Należy wytworzyć wśród nauczycieli przeświadczenie, że wszyscy oni powinni oddać pewną liczbę godzin pozalekcyjnych na pracę wychowawczą, w szczególności zaś pracy tej więcej czasu muszą poświęcić nauczyciele-opiekunowie klas i opiekunowie organizacji uczniowskich.

F. PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ DYREKTORA.

1. Opracowanie i przedyskutowanie planu pracy dla całej szkoły na Radzie Wychowawczej i Radzie Pedagogicznej.
2. Omówienie z każdym opiekunem klasowym planu pracy dla poszczególnych klas.
3. Omówienie planu pracy wychowawców specjalnych.
4. Omówienie planu pracy z lekarzem i dentystą.
5. Omówienie z przedstawicielami Koła Opieki Rodzicielskiej planu współpracy domu ze szkołą.

G. REALIZACJA PLANU PRACY WYCHOWAWCZEJ DYREKTORA.

Dyrektor winien:

1. „Czuwać, aby zakresy pracy poszczególnych wychowawców nie kolidowały z sobą, ale stanowiły jednolitą platformę oddziaływania wychowawczego“ Okólnik Min. z dn. 25. VIII. 1927 r. Nr. 11930.

a) zestrajać pracę grona nauczycielskiego

b) otoczyć specjalną opieką niedostatecznie wyrobionych wychowawców.

2. Nieustannie baczyć, aby zamierzenia wychowawcze wcielane były w życie szkoły.

3. Czuwać, aby regulamin szkoły stał się prawem dla młodzieży, aby jednak nie był bezdusznie stosowany.

4. Czuwać nad należytą organizacją burs, stancji i roztoczyć opiekę nad pozaszkolnym życiem młodzieży.

5. Poznać dokładnie pracę młodzieży w organizacjach uczniowskich (obecność na walnych zebraniach, zarządach).

6. Zaznajomić się z psychiką uczniów (klas VI, VII, VIII dokładnie).
Do tego celu prowadzą:

a) godziny wychowawcze dyrektora (2 godziny minimum w każdej klasie w przeciągu roku szkolnego).

b) wizytacje lekcji — wizytacja burs i kolonij.

c) obecność na uroczystościach szkolnych, przedstawieniach teatralnych, zabawach tanecznych i wycieczkach.

Rola i zadania dyrektorów w dziedzinie metodyczno-dydaktycznej.

(wskazówki ogólne.)

A. PODZIAŁ KLAS POMIĘDZY NAUCZYCIELI.

- 1) Nauczycielom mniej doświadczonym należy powierzać początkowe działy przedmiotu.
- 2) Nauczyciel powinien obejmować całość swego przedmiotu i uczyć we wszystkich klasach.
- 3) Jeden i ten sam nauczyciel prowadzi daną grupę młodzieży przez wszystkie klasy, obejmujące przedmiot.
- 4) Nauczyciel, w osobie swojej łączący przedmioty pokrewne, winien w danej klasie uczyć tych przedmiotów, nie dzieląc ich z innym nauczycielem.

B. P L A N L E K C Y J N Y.

- 1) Skupienie przedmiotów pokrewnych w jednym dniu.
- 2) Wyznaczenie na jeden przedmiot dwóch lub trzech godzin z rzędu.
- 3) Rysunek, śpiew (w klas. niższych) ćwiczenia cielesne, roboty ręczne muszą być umiejętnie wplatanie w szereg innych przedmiotów dla dostarczenia uczniom wypoczynku; nie mogą się zbiegać w jednym dniu.
- 4) Ćwiczenia z fizyki, chemji, przyrodoznawstwa przy podziale klasy na grupy odbywają się dla obydwu grup w jednym dniu.
- 5) Ćwiczenia cielesne nie mogą się zbiegać w jednym dniu z grami ruchowymi lub ćwiczeniami hufca.

C. ROZKŁAD MATERJAŁU NAUKOWEGO I ZASADA KORELACJI.

- 1) Rozkładu materiału dokonywać należy na posiedzeniach komisji przedmiotowych, względnie komisji przedmiotów pokrewnych.
- 2) Aprobacie dyrektora podlega rozkład wszelkiej lektury uzupełniającej, program ćwiczeń i wycieczek.
- 3) Rola komisji przedmiotowych w dziedzinie nabywania pomocy naukowych.
- 4) Dyrektor gra doniosłą rolę w realizowaniu zasad korelacji poszczególnych przedmiotów.
- 9) Konieczność sprawozdawczych posiedzeń komisji przedmiotowych.

D. W I Z Y T A C J E L E K C Y J.

W celu kontroli pracy nauczyciela dyrektor zważa:

- 1) w jakiej mierze lekcja jest całością metodyczną,
- 2) jak się przedstawia pod wzgl. budowy i metody,
- 3) jak nauczyciel liczy się z czasem i w jakim stopniu jest do lekcji przygotowany,
- 4) jak wyglądają pytania nauczyciela,
- 5) jakie cechy ma jego wykład,
- 6) w jakim stopniu nauczyciel posiłkuje się pomocami naukowymi,
- 7) jaki jest stosunek nauczyciela do podręcznika,

- 8) jak organizuje ćwiczenia w pracowniach,
- 9) jak i ile zadaje do przerobienia w domu,
- 10) jakie jest tempo i atmosfera lekcyj,
- 11) jakie są jej wartości wychowawcze,
- 12) czy i jaki stosuje wypoczynek młodzieży w czasie lekcyj,
- 13) w jakim stopniu dba o poprawność wystąpienia i języka,
- 14) jaki jest poziom naukowy nauczyciela.

W celu badania stanu klasy i uczniów dyrektor zważa na:

- 1) stopień wiedzy i umysłowego wyrobienia klasy,
- 2) stopień zainteresowania,
- 3) stosunek do przedmiotu i nauczyciela,
- 4) indywidualne właściwości poszczególnych uczniów.

E. P R A C E P I Ś M I E N N E.

1) Konieczność ustalenia i uzgodnienia dezyderatów w sprawie utrzymywania i prowadzenia przez uczniów zeszytów.

2) Konieczność szczegółowej ewidencji prac piśmiennych, przy której dyrektor zważa na:

- a) ilość wypracowań z każdego przedmiotu,
- b) rodzaj zadań i tematów,
- c) odstępy czasu, w jakich nauczyciele prace urządzają,
- d) jak długo przetrzymują prace u siebie.

3) Dyrektor musi przeglądać zeszyt i zważać na:

- a) sposób poprawiania prac przez nauczyciela,
- b) czy nauczyciel wymaga korekt i jak je kontroluje,
- c) czy przestrzega staranności w prowadzeniu zeszytów i uchwalanych przez Radę Ped. zasad,
- d) jaki jest poziom wiedzy i wyrobienia pisarskiego młodzieży.

4) Dyrektor interesuje się lekcjami, na których nauczyciel oddaje wypracowania uczniom.

F. EGZEKUTYWA NAUCZYCIELA W STOSUNKU DO UCZNIÓW.

Dyrektor baczy, aby wymagania nauczyciela w stosunku do uczniów i ocena ich pracy były właściwe. W tym celu:

1) zwraca uwagę przy wizytacjach i przeglądzie prac piśmiennych na sposób oceniania:

2) wymaga notowania spostrzeżeń, dotyczących uczniów i wyrobienia sobie o każdym wyraźnego zdania,

3) zwraca szczególną uwagę na brak różnorodności ocen u nauczyciela, a zwłaszcza na tych nauczycieli, którzy dają nadmiar ocen niedostatecznych.

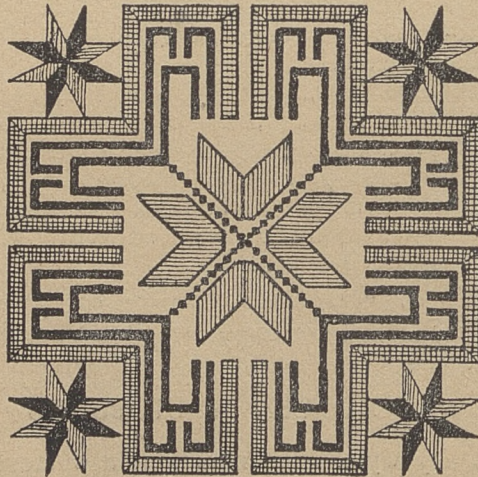
4) baczy, w jakiej mierze oceny roczne są konsekwencją całorocznej pracy ucznia,

5) tępi specjalne i pośpieszne egzaminowanie przy końcach okresów konferencyjnych.

G. PRACA NAD METODYCZNYM DOSKONALENIEM NAUCZYCIELI.

W celu doskonalenia swego grona dyrektor:

- 1) odbywa konferencje indywidualne,
- 2) daje syntezy swych spostrzeżeń wizytacyjnych na plenarnych posiedzeniach Rady Pedagogicznej,
- 3) organizuje lekcje pokazowe we własnym zakładzie, bądź w innych,
- 4) zachęca nauczycieli do wzajemnego odwiedzania swoich lekcji oraz pozostawania w kontakcie z nauką i pedagogiką,
- 5) wymaga od nauczycieli uczestniczenia w organizowanych przez władze kursach,
- 6) urządza specjalne posiedzenia Rady Pedag. z referentami z dziedziny metodyczno-dydaktycznej.

Przenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr. pojed. 60 gr. Konto P.K.O. Nr. 30365.
Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE, WOŁ. KURATORJUM.

Drukarnia I. Feigla i B. Litwakowej Równe, XIII-tej Dywizji 2.